

VÍTEJTE V CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI BROUMOVSKO

ZIMNÍ.BROUMOVSKO

Informační noviny. Broumov, Police n. M., Teplice n. M., Meziměstí ■ ZIMA 2012/2013

Vydejte se objevovat taje zimního Broumovska

I v zimě čeká na návštěvníky Broumovska spousta hezkých zážitků. Milovníci sportu si mohou užít skvělých běžecských tratí nebo si zkusit pohyb na sněžnicích. Dobrodružství objevování můžete zažít i při zdánlivě obyčejných procházkách – třeba když narazíte na dosud neznámé zvířecí stopy ve sněhu. Náповědu najdete na stránkách našich novin. A bude-li vám venku zima, máme pro vás několik tipů na to, jak a kde se zahřát.

Začneme ale velkým lákadlem Broumovska v zimě, kterým jsou pochopitelně běžecské tratě. Projíždět tichou krajinou v upravené stopě, to bývá příjemný sportovní i povznášející zážitek. Pokochejte se kopci Broumovska, kostely tyčícími se v bílé krajině a krásou zasněžených skal. Na straně 2 najdete podrobný popis těch nejoblíbenějších a nejhezčích lyžařských tratí v různých koutech Broumovska. A pozor, vyzkoušet si můžete také večerní lyžování. Kde? Prozádí článek na straně 6.

Nebaví vás lyžování? Nazujte sněžnice a vydejte se do terénu! Sněžnice můžete připravit na zimní boty či pohorky a dostanete se tak i do míst, kam byste kvůli hlubokému sněhu normálně vkročit nemohli. Oporou vám přitom budou běžecské

či sjezdové hole. Chůze na sněžnicích není určena jen pro zkušené horaly, vyzkoušet si ji může každý. Není nijak technicky náročná, protože kopíruje klasickou chůzi. Při vycházce na sněžnicích určitě zažijete nejen mnoho legrace, ale nahlédnete i do jinak nedostupného srdce zimní krajiny. Do poetické zimní nálady vás přivede i článek Martiny Tauchmanové *Zimní pohádka skalních měst* na straně 4.

Pohádkový nádech mívají ostatně také Vánoce. Na Broumovsku má advent vždy krásnou atmosféru. V tomto vydání novin tak najdete hned několik článků, které vás seznámí s historií českých, ale i polských vánočních tradic. Tušíte například, jaká polévka se v Polsku podává ke štedrovecerní večeři?

Jen o pár dní později, šestý den nového roku, nastává svátek Tří králů. Kdo by neznal slavný křížou psaný nápis na dveřích: K(C)+M+B+. Obvykle bývá vykládán jako iniciály jmen Tří králů, ale – jak píše Jan Troutnar z Římskokatolické farnosti Police nad Metují v článku na straně 18 – hlavní význam písmen a křížků je jiný. Vedle poutavé a některými tajemstvími opředené historie Tří králů se v článku dozvíte i podrobnosti o Tříkrálové sbírce.

Památky v zimním provozu

Také v zimních měsících se můžete podívat do významných památek kraje. Například náchodský zámek přivítá v listopadu návštěvníky na několika adventních akcích.

pokračování na straně 3

Zimní pohádka v krajině Broumovska

Skalní města v regionu jsou i v zimě přístupná veřejnosti. Zima ve skalách má své ojedinělé kouzlo. **str. 4**

Lyžařské areály v regionu

Přehled lyžařských areálů v regionu, kde si přijdou na své nejen rodiny s dětmi. **str. 6**

Benediktinský klášter

Krásné prostory kláštera se veřejnosti nezavírají ani v zimě. Pokračují prohlídky s Lotrandem a zahřát se můžete výbornou kávou v klášterní kavárně. **str. 10**

TURISTICKÁ OBLAST
**KLADSKÉ
POMEZÍ**

www.kladskepomezí.cz

V oblasti Broumovských stěn je pro vás připravena řada krásných upravovaných lyžařských tratí.

Strojová úprava lyžařských tratí v Broumovském výběžku má tradici již několik desetiletí. Poprvé se začalo se strojovou úpravou běžeckých tratí v kolébce regionálního lyžování – v Machově – před čtyřiceti lety sněžným skútrek BURAN a postupně se technika zdokonalovala.

Nyní se již v tomto překrásném koutě Čech upravují pomocí strojů tratě v délce desítek kilometrů. Většina z nich je upravována pomocí skútrů jen pro klasickou techniku, pouze v Machově se tratě připravují rolbou a v celé délce slouží i na bruslení. Lyžařské tratě jsou svým profilem určeny jak pro děti, tak i pro dospělé. Připravili jsme pro vás přehled nejoblíbenějších tratí v různých koutech Broumovska.

Přehled tratí

Ve výčtu tratí začneme **oblastí Javoří hory** – na Janovičkách. Nejnavštěvovanější trasou oblasti je „hranice a Dlouhá míle“. Trasa začíná u penzionu Zámeček a vede na česko-polskou hranici a dále po hranici směrem k Ruprechtickému Špičáku. Zhruba 300 m za Jedlovým vrchem následuje sjezd lesem na tzv. Dlouhou míli (lesní vrstevnicová cesta), po které se trasa vrací do Janoviček.

V oblasti Broumovské stěny stojí za vyzkoušení například trasa Martínkovice – Studená voda. Je to jedna z náročnějších tras vzhledem ke značnému převýšení.

Trasa začíná v sedle Pod Božanovským Špičákem, odbočkou z červené trasy Pod Pasy – Pánův kříž. Po členité pěšině označené v mapách jako Strážní stezka vede na Machovský kříž (zde je možnost napojit se na stopu, která vede na turistický hraniční přechod s Polskem a dále na upravované stopy v Górach Stolowych). Trasa na Machovském kříži odbočuje doleva a po staré obchodní cestě pokračuje asi 1,7 km dlouhým sjezdem na horní okraj Božanova. Vyjždí z lesa a zde je možné odbočení vlevo směrem na Martínkovice.

Vzhůru do stopy!

Trasa dále pokračuje doprava po kraji lesa po vrstevnici. Pod Červeným vrškem odbočuje do lesa, kolem rybníka a mírným sjezdem vede do tábora ve Studené Vodě. Prochází táborem, pokračuje vlevo po loukách pod Červený vršek a známou cestou se vrací na rozcestí U Veverky. Odtud trasa vede rovně napříč údolím za božanovský tábor a nad vodní nádrž. Následuje stoupání po lesní cestě a sjezd nad Martínkovice na rozcestí s červenou trasou Pod Pasy – Pánův kříž.

Oblast Adršpach

I v této oblasti je řada tras, představíme vám tu nejdelší: **Zdoňov – Libná – Horní Adršpach – Janovice**.

Trasa začíná na parkovišti v Dolním Adršpachu a vede pod Křížovým vrchem ke sv. Václavu a ke kapličce, kde po prudkém sjezdu odbočuje doleva a táhlým stoupáním vede ke Žďárskému lesu, kde prochází po lesní cestě a vyjede opět na louce. Stopa se dále stáčí vpravo a stoupá až k Bukové stráni. Podél ní vede doprava a sjíždí do Zdoňova ke kostelu. Následuje odbočka doleva a kolem zdoňovského rybníka trať stoupá na Libnou a dále se stáčí vlevo směr Vypich. Tam podél obecní cesty sjíždí do Horního Adršpachu. Dále trasa pokračuje po okraji vesnice k rybníku. Přechází hlavní silnici a přes hráz rybníka míří k Janovické stráni, po které lze dojet až do Janovic ke kostelu. Tam se vydáme doleva a prudkým stoupáním se dostaneme na pláň, které přejedeme k protějšímu lesu. U lesa se dáme opět doleva a po 200 m se napojíme na cestu, která vede kolem Hradu do Dolního Adršpachu.

Oblast Teplicko

Pro vyznavače běžek je zde připraveno sedm okruhů v délce od 600 metrů po 11 kilometrů.

rové trasy, které vás zavedou do Adršpašsko-teplických skal a jejich okolí.

Trasa: Jiráskovy skály – Adršpach

Trasa začíná u zámku na Bischofsteinu (Jiráskovy skály). Po žluté turistické značce objíždí vně lesa vrch Čáp (nejvyšší bod Adršpašsko-teplické oblasti, 786 m n. m.). Dále trasa přetíná louky a vede pod Zvětralý vrch, kde je možné odbočit do obce Janovice (odtud je možné pokračovat přes Radvanice dále na Jestřebí hory). Popisovaná červená trasa se zde připojuje ke žluté turistické značce (dle sněhových podmínek – je možné mírné odchýlení). Následuje krátké stoupání, trať dále pokračuje zvlněným terénem a dlouhým bezpečným sjezdem k odbočce do Vlčí rokle. Poté je možné pokračovat stále po žluté turistické značce do Dolního Adršpachu. Z Dolního Adršpachu lze navázat na stopu kolem Křížového vrchu a napojit se na trasu Adršpach – Zdoňov – Teplice nad Metují.

Oblast Policko

Vedle běžeckého kolečka na Nebíčku je v této oblasti velmi oblíbená **trasa Police – Pánův kříž – Slavný – Police**.

Stopa začíná v Polici n. Metují u parkoviště naproti pensionu Adler na Bělské ulici a východním směrem stoupá k Červeňáku. Protne údolí a souběžně se silnicí do Bělého pokračuje k lesíku Chrast. Lesík objede zleva a po lukách mírným stoupáním pokračuje ke Chlumu (zde jsou krásné výhledy na Bor, Hejšovinu, Bezděkov atd.). Zde se trasa stáčí doleva a po druhé straně louky pokračuje ke Šnobláku a dolů k Barešovu kříži (tady můžeme odbočit vpravo do Bělého a po modré turistické značce pokračovat do Řešíšného a Machova).

Od Barešova kříže trasa vede podél lesa nad Slavný a od vysílače lesem k Pánovu kříži. (Odtud je možné pokračovat po červené turistické značce k Machovskému kříži a přes turistický přechod do Polska, Pasterka, Góry Stolowe nebo dolů do Martínkovic.)

Od Pánova kříže se stopa vrací po lesní silnici a dále vede až do osady Slavný (možnost občerstvení), odkud se trasa vrací zpět k Barešovu kříži, Vamberčickou cestou a Červeňákem do Police.

Oblast Machovsko

V tomto koutě naleznete pět turistických tras různé obtížnosti. Nejnavštěvovanější jsou závodní okruhy. Ten nejdelší byl vloni

prodloužen až do polského Nouzína a měří 14 km. Tratě začínají a končí u běžecské buňky v Dolečku, vzdálené 500 metrů od parkoviště pod machovským náměstím. Výhodou tratí, které mají délku 1 km, 2 km, 3 km, 5 km, 7,5 km, 10 km a 14 km, je sjízdnost i při nízké sněhové pokrývce kolem 10 cm. Díky mírným sjezdům a táhlým stoupáním jsou vhodné i pro rodinné výlety. Pro bruslaře upravuje rolba a skútr

čtyřmetrový pás, pro klasiky jsou připraveny jedna nebo dvě stopy. Tratě využívají rozlehlých luk, na kterých se střídají mírná stoupání a klesání směrem pod Homoli a pokračují až do Nouzína za polskou hranici, odkud se vrací zase zpět. Výhledy na Karlův, Bor a vzdálené Krkonoše jsou nezapomenutelné.

Trasy se upravují několikrát za týden tak, aby sloužily každý den svému účelu.

Pro večerní lyžování je určeno nové 1100 m dlouhé osvětlené kolečko, které si můžete užívat vždy v úterý a čtvrtek od 17:30 do 19:00 hodin.

Přijďte si zaspotovat a pokochat se krásnou krajinou!

Stanislav Jirásek
zpracováno s využitím
skikladskepomezi.cz

Vydejte se objevovat taje zimního Broumovska

pokračování ze strany 1

Přes zimu se v něm však bude i pilně pracovat: odborníci budou pokračovat v inventarizaci a fotodokumentaci tamní knihovny a práce to nebude lehká, protože v knihovně je více než 55 tisíc svazků! A dojde také k výjimečnému otevření schránky na vrcholu věže zámku. Proč tomu tak bude, to si přečtete v článku na straně 14.

Skvělá káva v celoročně otevřené kavárně Café Dientzenhofer, mimořádné adventní akce včetně trhů i prohlídky pro předem objednané menší i větší skupinky – to je část zimní nabídky benediktinského kláštera v Broumově. Návštěvníky provede klášterem oblíbený Lotrando. Podrobný program a možnosti rezervace prohlídek najdete v článku na straně 10.

Když na nás dýchne historie...

Pokud přemýšlíte, jak si zkrátit dlouhé zimní večery, máme pro vás tip. Petr Köppl pro vás sesbíral pověsti a příběhy vztahující se ke stolové hoře Ostaš. V článku *Ostaš – styl s knihou pověstí uprostřed broumovské světnice* se třeba dozvíte, zda Žižkova lípa skutečně pochází z časů husitského vojevůdce nebo jaká je historie Sluje českých bratří. A mimochodem, víte, jak silná bývají zemětřesení na Broumovsku? Být se rozhodně nemusíte, v našich končinách se jedná spíše o zajímavost. Podrobnosti najdete na konci článku o Ostaši.

Trochu tajemný a duchovní rozměr zdejšího kraje připomíná také článek *Osudy ukryté v krajině* o pomníčkách, kapličkách a křížích, které jsou roztroušeny po celém Broumovsku. Za pozornost stojí rovněž příběh Zelené kapličky v Suchém dole, která

před dvěma lety vyhořela rukou zžár, ale díky nadšení místních obyvatel a podpoře partnerů se ji podařilo obnovit. O počátcích kapličky v 19. století i jejích novodobých osudech vypráví starosta obce Suchý Důl Vítězslav Vítek v článku na straně 12.

Dětem se jistě bude líbit *Stopařův průvodce po Broumovsku* na straně 8. Při procházkách krajinou možná častokrát narazíte na neznámé zvířecí stopy. Stopařův průvodce napoví, která zvířata můžete na Broumovsku potkat. Revír tu mají například lišky, ondatry nebo mufloni. A plachým králem krajiny je vzácný rys ostrovid, jehož zatím spatřil jen málokdo. Třeba budete mít štěstí právě vy!

Jaro se blíží!

Jakmile se zima přehoupne do své druhé poloviny, mnozí z nás už netrpělivě vyhlíží

jaro. A s ním přicházejí mimo jiné největší křesťanské svátky – Velikonoce. České velikonoční zvyky dobře známe, ale víte, jak slaví Velikonoce Poláci? Jedním z jejich zvyků je, že kněz žehná v kostele košíku s jídlem. Co vše se v koších skrývá a jaký to má význam, si můžete přečíst v článku na straně 17.

S jarem ožívá také příroda – a v březnu a dubnu budete mít též jedinečnou šanci vidět v květu vzácnou rostlinu – šafrán. Najdete ho na Šafránové louce, která byla vyhlášena přírodní památkou. Kromě šafránu na louce roste třeba i další symbol jara – prvosenka vyšší. O šafránové stráni a historii této unikátní rostliny pojednává článek na straně 9.

Věříme, že vás zimní atmosféra Broumovska okouzlí!

Kdo z vás by neznal pohádku o kruté Ledové královně, milém Kayovi a odvážné Gerdě. O kouzlu ledového království, jehož moc začíná s prvním sněhem a končí při rozkvětu bledulí a sněženek. Království, kde led a sníh třpytí se v paprscích zimního slunka vytvářejí kulisu bohatě zdobených zámeckých komnat, které tolik lákají k návštěvě. A právě v zajetí kouzel Ledové královny a jejích poddaných se, stejně jako malý Kay, každoročně ocitají i skalní města celého Broumovska.

Když napadne první sníh a jinovatka obleče skalní útvary do svého pláště, nenajdete v okolí tvora, který by té kráse odolal a nenechal se vtáhnout do tajemství příběhu, který tak dobře zná každý z nás již od útlého dětství.

Skály, ať již v Adršpachu, Teplíčkách, na Ostaši nebo v Broumovských stěnách, získávají v zimě novou podobu, kterou v posledních letech objevuje stále více návštěvníků. Oficiálně upravované terény pro turisty najdete v zimě jen na staré partii Adršpašského prohlídkového okruhu. V dobré obuvi a vhodném oblečení se ale můžete vydat i do ostatních skalních lokalit, které jsou sice přístupné jen na vlastní nebezpečí, ale najdete v nich řadu turistických stezek. Stezek, které pod bílým běhounem utkaným z nejčistšího sněhu a posázeným nejvybroušenějšími ledovými krystaly, dostávají nádech ještě větší majestátnosti.

Vydáte-li se v tuto dobu do Adršpachu, snadno uvěříte, že jste vstoupili do pohádky. Led a jíní tu pod taktovkou Ledové královny pokryly vše živé a člověk raději zadržuje dech, aby nějak neohrozil tu krásu. Hned za vstupem do skal vás přivítá pohled na zamrzlé jezírko, bývalou Pískovnu. Z jejího středu se vám navíc naskytne pohled na okolní stěny, který je – v ostatních ročních obdobích pro normálního smrtelníka, který neumí chodit po vodě – nemožný. Velký i Malý vodopád

Zimní pohádka skalních měst

budete na trase hledat marně, pod silou kouzel se pravidelně mění v unikátní ledopády a stejně jako v létě sem oba lákají velké množství návštěvníků. Napadlo vás někdy, jak by asi vypadal Velký vodopád, kdyby se na chvíli zastavil čas a voda by zůstala cestou dolů nehnutě stát? Tak přesně tuto podívanou vám ledopád nabídne.

Znáte-li skály v létě, jen těžko uvěříte, že jste se neocitli v jiném světě. Pod típytívu krustou ledu se skály proměnily v labyrint kouzel a tajů, do kterého se bez Gerdiny pomoci nedá proniknout.

Kouzelný svět Teplických skal

I Teplické skály mají své ledopády, nacházejí se sice mimo hlavní turistický okruh, ale dostat se k nim není obtížné a barevné kaskády ledu pokrývající stěny skal, vás znovu utvrdí v pocitu, že jste se ocitli v pohádce. Protože pouze tam je možné vidět něco tak kouzelného a tajemného. Ledopády v Teplických skalách vznikají přepadem vody z potoka přes skalní práh, který je v létě pouze vlhkou

skalní stěnou, ale v zimě se mění v ledový závěs neobyčejné krásy. Jejich barva, která je ovlivněna vodou přitékající ze skal, se pohybuje od čisté bílé přes nažloutlou až po rezavou. Chránová náměstí se v zimě mění na nádvoří zámku Ledové královny a jíním a ledem pokryté stěny soutěsek Sibiře připomínají komnaty jejího paláce.

Mráz, který se tu drží až do pozdního jara, lehce vysvětluje, proč bylo tak těžké zahřát Kayovo zmrzlé srdce a přivést jej zpět do světa tepla, zeleně a vonících květů. Skály na jaře jsou v podstatě stejné jako Kayovo srdce, jen místo Gerdina objetí čekají na to, až je do své náruče vezme jarní slunko a doufají, že jeho paprsky budou dost silné, aby postupně pronikly do všech malebných zákoutí.

Stejně jako stojí za to přecíst si občas pohádku, kterou jsme již někdy, možná dávno, četli, stojí za to i opakovaně vyrazit do zimních skal. Krása, kterou tu spatříte, je díky rozmarům Ledové královny pokaždé trochu jiná, i když v jednom určité stejná – pokaždé stojí za to. **Martina Tauchmanová**

Vydejte se na sněžnicích do míst, kam byste se jinak dostali jen těžko

Máte pocit, že sněžnice jsou jen vybavením profesionálních polárníků nebo milovníků velehor? To je omyl – se sněžnicemi můžete na průzkum krajiny vyrazit i vy. A třeba právě u nás na Broumovsku. Pohyb na sněžnicích tak není jen sportovní výkon, ale také estetický zážitek.

Nejprve si ale vysvětleme, co to vlastně sněžnice jsou. Sněžnice, jak už název napovídá, jsou určené pro chůzi ve sněhu. Zvětšují plochu, kterou naše nohy došlapují na sněhovou pokrývku a brání tak proboření do hlubokého sněhu. Jedná se v podstatě o rám vyplněný například kůží nebo proutím a dnes už i umělou hmotou. Tento rám si člověk připevní k zimní botě či pohorce a může se vydat kamkoli chce, tedy i do míst, do kterých je takřka nemožné se dostat například na běžkách. Neupravený terén mimo turistické stezky, který mnoho lidí přitahuje právě pro svou nepřístupnost, se tak na sněžnicích stává relativně dostupným.

Výhody sněžnic

Sněžnice neprokluzují, jednoduše se s nimi stoupá do kopců a bezpečně schází i z prudších svahů. Navíc technika pohybu na sněžnicích je velice snadná, neboť kopíruje běžnou chůzi – nevyžaduje tedy žádné specifické dovednosti (kromě běžné fyzické zdatnosti). Významným impulzem, který nás může k využití sněžnic přimět, je pak krásná příroda, která přímo vybízí k nějakému nevšednímu výletu. I místa, která v létě důvěrně známe, se schovávají pod sněhovou pokrývkou proměňují v zimě k nepoznání... A nám nezbyvá nic jiného než to zkusit.

Sněžnice nejsou žádnou novinkou

První sněžnice se objevily již před 6 000 lety na Sibiři, v severních zemích a severní

Americ, kde lidem usnadňovaly pohyb na sněhu, a to jak při běžných denních činnostech, tak i při lovu. Archeologické nálezy ukazují na dvě vývojové linie sněžnic – širší vhodné pro chůzi, a užší – „skluzové“, ze kterých se později vyvinuly lyže.

Rozvoj zimní turistiky na sněžnicích jde ruku v ruce s rozvojem nových technologií a materiálů umožňujících lepší pohyb v zimní přírodě a lepší ochranu člověka před nepříznivými povětrnostními vlivy.

Typy sněžnic

Můžeme vybírat mezi sněžnicemi nejrozličnějších tvarů, konstrukcí, s odlišným materiálovým provedením i uchycením k botě. Mezi tři základní druhy patří sněžnice vyrobené z tradičních přírodních materiálů (dřevo, bambus, kůže), sněžnice plastové a sněžnice s kovovým rámem (duralové, hliníkové apod.); mezi základní typy vázání pak patří starší s pevnou patou (pohyb s ním je náročnější, neboť je při chůzi potřeba více zvedat nohy), volnou patou (s upnutými řemínky či s vázáním podobným jako na snowboardu) a tzv. „skialpinistické“.

Ať už se rozhodnete vyzkoušet jakékoli, nezapomeňte si přibalit též běžecské či sjezdové hole, které vám chůzi v hlubokém sněhu značně usnadní. Na jednodenní či vícedenní výlet se pak můžete vydat buď sami, s přáteli, ale například i s cestovní kanceláří formou speciálního zimního kurzu.

Zásady pohybu na sněžnicích

Chůze na sněžnicích není omezená věkem, ani nadmořskou výškou. Jejím základem je dostatečná vrstva sněhu, nadšení vyzkoušet něco nového, a také touha podívat se tam, kam bychom se jinak nepodívali. Důležitým předpokladem je též kvalitní příprava (nejenom výstroje a výstroje) a schopnost orientace v zimním prostředí.

Výhoda sněžnic – tedy podívat se do míst, kam se běžně nedostaneme – má však i svá úskalí. V CHKO Broumovsko není totiž vždy povoleno chodit kamkoli chceme. Přesněji řečeno zákon nám zakazuje pohyb mimo turistické cesty v národních přírodních rezervacích (v našem případě to platí pro oblast Adršpaško-teplických skal a Broumovských stěn). Je také na místě dodržovat nepsaná pravidla pro pobyt v přírodě (tzn. chovat se tiše, neníčit přírodu, neodhazovat odpadky apod.). Jste-li nuceni (ať už cíleně nebo náhodně) jít stejnou cestou jako vede běžecská stopa, nedoporučujeme ji (v rámci zachování dobrých mezilidských vztahů) rozdupávat či jinak poškozovat. Mohli byste lehce dostat běžecskou hůlkou.

Stejně jako na běžkách, i při chůzi na sněžnicích platí, že se nevyplácí přeceňovat svoje schopnosti a podceňovat podmínky – tzn. vyrazit si na sněžnicích ve vířících, mraze, mlze či vánici může být sice na první pohled vzrušující, ale brzy by se vaše „odvážné“ rozhodnutí mohlo obrátit proti vám. Zbytečně tedy neriskujte. Vyhnout bychom

se měli také odpočinkovým místům pro zvěř, která je v zimě vysílená nízkou teplotou či nedostatkem potravy a její útěk před „nezvyklými nebohými se turisty“ by pro ni mohl být fatální.

Chcete vědět více?

Bližší informace o sněžnicích (technika chůze, typy sněžnic, vybavení atd.) lze získat z vynikajících webových stránek „Zimní turistika na sněžnicích“, z knihy Christiana Schneewise *Sněžnice – aktivní dovolená* a také ve specializovaných obchodech se sportovním vybavením. **Lenka Slavíková**

Půjčovna sněžnic

Zapůjčit sněžnice si můžete v půjčovně sportovního vybavení ck.broumovsko. Kontakt: +420 733 739 726. www.ck.broumovsko.cz

Anketa:

Vyzkoušeli jste?

Pošlete nám svoje zážitky nebo fotografie na sdmb@broumovsko.cz

Lyžařský areál Janovičky u Broumova

Janovičky jsou dnes jen rekreační osada v severovýchodní části Broumovského výběžku náležící k obci Heřmánkovice. V meziválečném období zde žilo více než 200 stálých obyvatel, zdejší louky a stráně vždy byly využívány i ke sportu, neboť se nachází ve výšce přes 600 metrů nad mořem. V roce 1931 zde byl dokonce postaven skokanský můstek vysoký 16 m s doskokem 35 m. Ten se však do dnešních dob nedochoval, stejně jako kostel a mnohá další stavení, stržená po skončení 2. světové války.

V roce 1968 byl postaven elektrický lyžařský vlek s oběžným lanem, zvaný kotvičkový, který zpočátku provozovalo Město Broumov, později Slovan Broumov. Díky dobrým podmínkám byl v roce 1972 založen lyžařský oddíl, jehož aktivní členové postavili v roce 1988 další lyžařský vlek, který po modernizacích spolehlivě funguje dodnes. V roce 1999 byl původní kotvičkový vlek nahrazen moderním vlekem Tatrapoma.

Ze Slovanu Broumov se lyžařský oddíl v roce 2004 vyčlenil a přetransformoval se do samostatného občanského sdružení pod názvem Lyžařský klub Broumov. Jako nástupnická organizace dále provozujeme oba výše uvedené lyžařské vleky, ke kterým přibyl jednoduchý lanový vlek na cvičné louce.

Podíváme-li se na rozvoj areálu v po-

sledních šesti letech, není možno přehlédnout výsadbu stromů mezi oběma vleky a vykácení stromů na tzv. „Malém bubnu“. Očím návštěvníků zůstává skryta modernizace elektroinstalace a bezpečnostní opatření na vleku TLV dle předpisů Evropské unie; významnou pomocí zde byl příspěvek z programu Leader ČR, poskytnutý MAS Broumovsko+. Byla zakoupena starší, nicméně modernější rolba, aby terén sjezdových tratí vyhovoval novým trendům nejen ve sjezdovém lyžování, ale i ve snowboardingu.

Také v roce 2010 jsme areál modernizovali, důkazem budiž instalace osvětlení na tzv. „Malém bubnu“, čímž jsme zájemcům o toto zimní sportovní vyžití nabídli pestřejší výběr tratí při večerním lyžování. Další milovníky sportu přitahují nově postavené

snowboardové překážky v tzv. „Údoličku“ a „Malém bubnu“, kde jsme mysleli na větší atraktivitu areálu pro děti a mládež. Obě tyto investice podpořil finanční spoluúčastí Královéhradecký kraj. Je pro nás potěšující a zároveň zavazující, že náš areál má podporu na úrovni kraje. Do budoucna bychom rádi zajistili pro snowpark a jeho uživatele samostatný lyžařský vlek.

Pochopitelně jsou zde i některé problémy, se kterými se musíme potýkat, na druhou stranu jsme ovšem rádi, že se nám daří zlepšovat naši nabídku, že jsme si nejen udrželi stále návštěvníky, ale získali i nové z Broumova, jeho okolí a druhé strany hranice, z Polska. Cestu k nám, „na kopec“, nacházejí nejen rodiny s dětmi, pro které jsou u nás ideální terénní podmínky, ale

Janovičky jsou i místem pravidelně konaných lyžařských výcviků regionálních škol. K tomu všemu jistě přispěla celkově dobrá zimní dostupnost nebo nově fungující autobusová linka, jakož i pravidelné informování v městském rozhlasu o provozu vleků. V rámci nabídky jsme schopni zajistit individuální i skupinový výcvik lyžování pro zájemce jakéhokoli věku kvalitními a jazykově vybavenými instruktory.

Pro zájemce připomínáme, že při vyhovujících sněhových podmínkách jsou vleky v provozu 7 dní v týdnu od 9:00 do 16:00 hod. Večerní lyžování je v úterý, čtvrtek a v sobotu, vždy od 17:00 do 20:00 hod. Délka lyžařských vleků je 293 a 260 m. V porovnání s konkurencí jsou naše ceny velmi nízké, například dětská půldenní jízdenka je za 80 Kč, dospělá celodenní stojí 160 Kč a pro večerní lyžování máme jednotnou sazbu 120 Kč. Přijďte vyzkoušet, budete příjemně překvapeni!

Chcete-li se o nás dovědět více, nebo máte-li jakékoli náměty na zlepšení, můžete nás kontaktovat i přes naše internetové stránky <http://lkbroumov.ic.cz/>.

Výbor LK Broumov, o.s.

Ski areál Kamenec Teplice nad Metují

Oblíbený lyžařský vlek je situován v blízkosti centra Teplic nad Metují nedaleko Teplicko-adršpašských skal v místní části zvané Kamenec.

Zalýžujete si na nově přebudované sjezdovce o délce 500 m, která se zhruba v polovině rozvětvuje do dvou různě náročných úseků. Nástupní stanice je v nadmořské výšce 500 m n.m. a převýšení tratí je 125 výškových metrů.

Svah je kompletně zasněžován technickým sněhem, který vyrábějí od prvních mrazivých dní děla značky SUFAG. V areálu jich najdeme celkem pět.

Povrch sjezdovky je pravidelně upravován rolbou tak, aby si zážitek z jízdy mohl vychutnat každý, kdo si chce zajezdit bez obav z nehod a z těžkého a neupraveného terénu.

Čekací doba na vleku je zde od jedné minuty a ve špičce maximálně několik minut. Výborné podmínky jsou zde také pro vyznačce snowboardingu nebo skoků a překážek.

U vleku je zřízena půjčovna lyžařského a snowboardového vybavení, oblíbená je možnost objednat instruktora lyžování nebo snowboardingu.

Areálem budou nadšeny rodiny s dětmi, začátečníci i nároční lyžaři. Velmi oblí-

bené je večerní lyžování na kvalitně osvětlených tratích.

K dispozici je občerstvení a ubytovací kapacity v blízkosti vleku.

Provozovatel umožňuje skupinám zájemců uzavřené denní nebo večerní tréninky, ke kterým dává k dispozici slalomové tyče, případně další potřebná vybavení.

Ski Kamenec – lyžování pro každého.

Otevírací doba:

po, st, pá	13:00–17:00 hod
út, čt	13:00–20:00 hod
so	9:00–20:00 hod
ne	9:00–17:00 hod

Ceník:

1 den	děti 200,-	dospělí 260,-
4 hodiny	děti 150,-	dospělí 200,-

www.skikamenec.cz1.cz

Lyžařský vlek Radvanice

Vlek se nachází v osadě Studénka (spadající pod obec Radvanice) na severní straně Jestřebích hor, které díky své poloze nabízejí také zajímavé trasy pro běžkaře nebo výjízdky psích spřežení. V areálu jsou k dispozici tři lyžařské vleky. Velký o délce 400 m a s převýšením cca 100 m, střední o délce 170 m vybudovaný na mírném svahu vhodný zejména pro zkušenější děti a začátečníky a do třetice malý vlek o délce 100 m s kapacitou 350 osob za hodinu. Povrch sjezdovky je denně upravován rolbou Kässbohrer. Sjezdovku lze v případě nedostatečné sněhové nadílky pokrývat technickým sněhem díky umělé nádrži Tyšmároš a systému sněžných děl. Třikrát týdně se naskytá možnost lyžování až do večera při umělém osvětlení.

Na vleku půjčují kompletní lyžařské i snowboardové vybavení. Rodiče mohou své ratolesti nechat v lyžařské škole, kde je čeká skupinová i individuální výuka jízdy na lyžích a snowboardu. Žáci jsou díky profesionálnímu vedení schopni během několika lekcí zlepšit styl jízdy a získat zkušenosti v bezpečném prostředí školy. Děti jsou vyučovány v menších skupinkách, kde se spřátelí s kamarády a naučí se lyžovat v přátelském a zábavném prostředí. Třídy jsou rozděleny podle věku a schopností.

Návštěvníci se mohou občerstvit v místním skibaru, který nabízí jednoduchá teplá i studená jídla, nápoje a „energii sbalenou na cestu“ v podobě nepřeberného množství sladkých i slaných pochutin. Areál nabízí také ubytování v podobě tří nových zrekonstruovaných pokojů s výhledem na sjezdovky.

Ski areál Machov

Lyžařský areál Machov v nadmořské výšce 550–590 m n. m. uspokojí svými parametry jak děti a začátečníky, tak i náročnější sjezdaře. Z horní stanice vleku je při příznivém počasí nádherný výhled na Krkonoše. Areál je také hojně vyhledáván milovníky běžeckého lyžování. Děti pak určitě využijí možnost sáňkování a bobování na k tomu určených místech. www.vlekmachov.wz.cz.

Vlek Nebíčko Police nad Metují

Lyžařský svah s umělým osvětlením a večerním lyžováním nabízí 250 m dlouhý vlek. Svah je bez terénních vln a skvěle slouží nejen pro děti, ale i začínající lyžaře.

Stopařův průvodce po Broumovsku

Broumovsko se v zimě zdá klidnou, utěšenou krajinou, ze které jakoby zmizel život. To je ale mylný dojem. Právě v zimě se přece život podepisuje na list sněhových plání.

A tak jsme při téměř každé procházce mezi lánovými vesnicemi nebo směrem do kopců překvapeni, kolik různých písem je na bílé krajině zaznamenáno. Už v blízkosti lidských sídel můžeme objevit stopy srnčí zvěře a divokých zajíců. V zemědělské krajině nalézáme stopy divokých prasat. Na stopy jelena evropského narazíte v rozsáhlejších lesních komplexech: v Javořích a Jestřebích horách, v Adršpásko-

-teplických skalách, Broumovských stěnách a jejich okolí.

Vypátrat můžete i stopy muflonů, kteří jsou původem ze Sardinie a Korsiky. V oblasti střední Evropy byli chováni v oborách a později vypouštěni do volné přírody a na Broumovsku se více vyskytují až od druhé poloviny 20. století. Dnes jsou jejich populace nejspíše také pod Javořímí horami a na Machovsku.

Kdo chodí zimní krajinou pozorně, nalezne i stopy jiné zvěře než té spárkaté. Po ránu možná objevíte stopy po tom, jak svým revírem čarovala liška. Lidské osídlení se naučily doprovázet také kuny. Spíše ve volné krajině můžeme z drobných šelem narazit na stopy lasic: hranostaje a menší kolčavy. Velmi zajímavé bývá stopování podél zamrzlých vodních toků. Vydra vydrží překvapivě dlouho pod ledem a jen místy vystupuje z vody. Výjimečně uvidíme i stopy po jejím hodování. Nezaměnitelný je překva-

pivý pach jejího trusu, který připomíná vůni kvalitní rybí konzervy. Stopy vydry lze někdy snadno zaměnit za stopy norka amerického. Je to uprchlík z kožešinových farem, který narušuje rovnováhu v naší přírodě.

Řeka je v zimě lákadlem pro mnoho dalších druhů zvířat: ondatru pižmovou, psíka mývalovitěho, volavku popelavou a další ptáky. I většina výše uvedených druhů vítá bohatší potravinnou nabídku v okolí vod.

Největší vzácností je u nás ale zvíře, jehož stopy můžeme nalézt jen s obrovským štěstím spíše v lesnaté divočině. Je jím rys ostrovid, kterého se zatím podařilo stopovat a spatřit jen málokomu. Doufáme, že se pro toto krásné a zajímavé zvíře stane příroda Broumovska vlnitým domovem. Doporučujeme všem milovníkům zvěře, aby navštívili internetovou rubriku „Broumovsko skrytou kamerou“ na stránkách Správy CHKO Broumovsko (www.broumovsko.ochranaprirody.cz) v sekci „Správa informuje“. Můžete zde vidět některá ze zmíněných zvířat natočená přímo v naší přírodě.

Přejeme vám hodně krásných pozorování v tiché zimní krajině.

Petr Köppl

Drobní hlodavci rejdlili na tenké vrstvě sněhu

Jelení stopa

Stopa prasete divokého

Vydří stopy často vedou z vody do vody

Ostaš – stůl s knihou pověstí uprostřed broumovské světnice

Buďte pochváleni vy, kdo k nám nepřicházíte jen proto, abyste po zaparkování proběhli některý z okruhů skalních měst u Teplic a Adršpachu a abyste týž den spěchali třeba do ZOO nebo na Karlův most. Vám, kteří přicházíte na několik dní, abyste měli čas ohromení stoupat roklemi a potom spočinout na utěšených vyhlídkách, patří dnešní díl vyprávění o Broumovsku.

Mnozí z vás totiž začnou svoji cestu po Broumovsku v jeho středu – na Ostaši. Svými sedmi sty metry to není hora nejvyšší. Skály zde nejsou neproniknutelné, rokly nejsou nehlubší. Přesto přitahuje pozornost každého nově příchozího jako pevný stůl uprostřed světnice. Je nezaměnitelný už při pohledu z Orlických hor či Krkonoš.

Neopřehlédnutelná hora

Ostaš je stolový vrch tyčící se cca 5 km severozápadně od Police nad Metují. Dosahuje výšky 700 m n. m. Velikost vrcholové plošiny je cca 500 x 400 m. Na východní straně vrcholové části se postupem času vytvořilo skalní město, tzv. Horní labyrint s pojmenovanými skalními útvary jako Medvědí, Zbrojnoš, Mohyla smrti a Žába. Mnoho pískovcových útvarů dosahuje výšky až 40 metrů.

Nejvyšším bodem je Frýdlantská skála, pojmenovaná podle Friedlandu, dnešního Mierozsowa, města sousedícího s naším Meziměstím. Ze skály je krásný výhled na Broumovské stěny, vyvělé kupy Javořích hor i Krkonoše. Skály Dolního labyrintu vystupují ze zeleně hluboko pod našima nohama. Tato horní část stolového vrchu je od roku 1956 vyhlášena jako přírodní rezervace Ostaš.

Ostašem prochází polický zlom, podél kterého poklesla pískovcová kupa tzv. Dolního labyrintu. Jeho součástí je výrazná skupina skal – Kočičí hrad. Podle ní se Dolní labyrint také nazývá Kočičí skály (přírodní památka). Jednou z jeho zajímavostí je 30 m dlouhá puklina Sluj českých bratří. Les na Ostaši byl velmi pozměněn lesnickým hospodaře-

ním, původní bučiny zde byly téměř zcela nahrazeny smrkovými porosty. Zejména na Kočičích skalách vás upoutají reliktní bory s bizarními kmeny starých stromů.

Znovu a znovu se setkávám s žádostí o exkurzi právě na Ostaš, přestože jsou u nás přírodovědně zajímavější území. Většina nových příchozích si naplňuje svůj první broumovský výlet právě tam. Pozornost ale Ostaš přitahoval už před staletími. Dávno se k němu lidé upínali jako k útočišti před procházejícími vojsky nebo před útlakem. Pro místní nebyval tak obávanou divočinou, jakou dlouho zůstávaly skály Adršpachu, Teplic nebo i Stěn. I proto se k němu váže možná nejvíce příběhů ze všech míst v našem kraji.

Otevřme svou mysl té milé společnosti – fantazii a vydejme se na Ostaš s knížkou místních pověstí v ruce. Nechme si zakrýt oblohu skalními stěnami Sluje českých bratří, nazývané tak na základě jedné z pověstí. Po porážce stavovského povstání a po popravě českých pánů na Staroměstském náměstí mnoho evangelíků opustilo zemi. I broumovská katolická vrchnost nutila své poddané přejít z protestantské víry zpět na katolickou. V té době se evangelíci z okolí scházeli v dnešní Sluji českých bratří a konali zde tajné bohoslužby. Na podzim roku 1921 objevil Antonín Krtička ve Sluji kámen s letopočtem 1627. Jelikož ale čeští bratři na Policku nikdy nepůsobili a písemné doklady o konání bohoslužeb v ostašských skalách neexistují, je třeba vše chápat jako místní pověst. Krtičkův náález památného kamene je podle historiků mystifikace.

Tajemství starých stromů

Spočíváme ve stínu Žižkovy lípy, jednoho z památných stromů Broumovska, jehož kmen a větve jsou plny zvláštních sukovitých výrůstků. Pověst o ní říká, že jde o pozůstatky klínů, kterými slezští žoldáci přibíjeli za vlasy polické ženy, aby se zdejšímu lidu pomstili za jeho příslušnost k protestantské víře. Je zajímavé, že tatáž pověst existuje i v přesně opačném pojetí, jen se stejnou zprávou o krutosti vojáků: totiž že husité napadli katolické obyvatelstvo Police, které se ukrývalo na Ostaši.

Historie je plná krutých obrazů, a proto je mnohem snazší přijmout přírodovědnou hypotézu o jizvách tohoto stromu: památná lípa malolistá je jistě mnohem mladší, než aby mohla pamatovat husitskou dobu (její stáří je cca 200 let, obvod kmene cca 460 cm). Jizvy mohou být na dobře zmlazující lípě způsobeny tím, že v této klimaticky drsnější oblasti dochází k častým zlomům větví. Na starém stromě se potom po těchto zlomech vytvoří jizvy rozněčující fantazii. A ještě k mýtu o tom, že strom pamatuje husitského vojvodu: nedaleko od dnešního památného stromu je skupina líp, které vyrůstají jakoby v kruhu. Lze si dobře představit, že jde o potomstvo jiného velmi starého stromu...

Ostaš jako skvělá geolaboratoř

Ostaš dnes inspiruje k řadě otázek, které řeší seriózní přírodovědná bádání. Je „geolaboratoř“ v přeneseném i doslovném významu slova, modelovým územím s výskytem nejrozličnějších tvarů pískovcového fenoménu: věží, oken, hřibů, mís. V roce 1989 zde byl

pracovištěm Akademie věd České republiky nainstalován systém měřidel zaznamenávajících pohyby skal. Výsledky monitoringu jsou významné a zároveň varující, neboť nevratné pohyby skal činí průměrně 1,5 mm za rok pohybu v horizontále a 1,0 mm za rok poklesu.

Polický zlom je jen jedním z geologických zlomů Broumovské vrchoviny. Nejvýznamnější z nich je hrnovsko-poříčská porucha, vzdálená od Ostaše asi 10 km. Pro sledování této oblasti, která patří mezi seismicky nejaktivnější v České republice, byla na úpatí Ostaše instalována seismická stanice. Už první roky jejího provozu ukázaly, že se v oblasti vyskytují slabá zemětřesení velmi často. Jen v období říjen 2005 – srpen 2007 zde bylo zaznamenáno 37 zemětřesení. V lednu 2008 došlo k seismickému roji, kdy bylo zaznamenáno 189 zemětřesení, z nichž osm přesáhlo magnitudu 1. Nejsilnější jev měl magnitudu 1,6 a byl lokalizován do střední části hrnovsko-poříčské poruchy severovýchodně od Rtně v Podkrkonoší.

Ostaš je středem Broumovska, místem, kde se stýká fantazie s realitou, kamenná stabilita je otřásána živly a silami Země. Ostaš je osnou celého příběhu téhle krajiny. Kdo jste se nechali zlákat zvěstmi o tajemné a krásné krajině k cestě za poznáním Broumovska, můžete velkou část jeho fenoménů spatřit právě na Ostaši a v jeho okolí.

Petr Köppl

Šafránová stráň: křehká krása jara mezi Slavným a Suchým Dolem

„Toho je málo
jako šafránu!“
Tak praví staré
příslloví, my však
máme štěstí, že na
Broumovsku vzácný
šafrán najdeme. Jaké
rostlinné poklady
Broumovsko skrývá? A víte,
kolik květů je potřeba na
1 kilogram sušeného šafránu,
který známe jako koření?

K ochraně pozoruhodné populace silně ohroženého šafránu bělokvětého (*Crocus albiflorus*) byla Správou CHKO Broumovsko v roce 2009 vyhlášena Přírodní památka Šafránová stráň. Jak se šafrán – tato vzácná a esteticky působivá jarní rostlina – na lokalitu o výměře necelé čtvrtiny hektaru dostal, není zatím doloženo. Šafrán kvete jen

krátce v březnu či dubnu. Jestli jste jej už nezastihli, snad vás potěší jiný symbol jara – prvosenka vyšší. Na Šafránové louce roste přes 70 druhů cévnatých rostlin. A dívejte se také po motýlech. V létě můžete v přírodní památce a jejím okolí spatřit, budete-li mít štěstí, chráněného modráška bahenního, jehož zajímavý vývoj probíhá v květenstvích krvavce totenu a také v mraveništích lučních mravenců.

Dnešní Šafránová stráň byla odedávna zemědělskou půdou. Kolem roku 1840 zde podle tehdejší katastrální mapy převládala pole, později se z nich staly louky. Druhé bohatství luk velmi závisí na způsobu hospodaření. Základní podmínkou jejich existence je ovšem sečení. Šafránovou stráň pravidelně sečou manželé Jursovi ze Slavného, majitelé jednoho z pozemků. Louka se nehnojí.

Botanický rod šafrán (*Crocus*) se řadí do čeledi kosatcovitých (*Iridaceae*). Šafrány jsou tedy příbuzné kosatcům a mečíkům. Jsou přirozeně rozšířené hlavně v Evropě a v západní a střední Asii. Celkem je známo asi 80 druhů. V České republice se za původní považují dva: šafrán bělokvětý a šafrán karpatský. Oba jsou vzácné a silně ohrožené. Brzy zjara jsou ozdobou horských a podhorských luk a pastvin.

Šafrán bělokvětý má svůj „domov“ v Alpách a v některých dalších evropských pohoří. U nás je pravděpodobně původní na Šumavě a v Novohradských horách

a snad i na východní Moravě. V Královéhradeckém kraji se vyskytuje zejména v Albečicích a Lysečínách v Krkonoších.

Dalším zajímavým druhem je šafrán jarní (*Crocus vernus*), rostoucí v jihozápadních Alpách a na části Apeninského poloostrova. Často se pěstuje v zahradách a někdy zplaňuje. V CHKO Broumovsko zplaněl u zaniklé osady Zábřeh v sousedství Teplicských skal.

V zahradách se u nás pěstuje ještě řada

dalších druhů a kříženců různých barev. Některé kvetou na jaře, jiné na podzim. Nejznámějším podzimním druhem je šafrán setý (*Crocus sativus*), jehož usušené blizny se používají jako koření i jako zdroj přírodního barviva. Kdysi se u nás pěstoval v tzv. šafránicích. Uvádí se, že na 1 kg sušeného koření je třeba odštípnout blizny asi ze 100 000 květů. A právě odtud pochází rčení, že je něčeho málo „jako šafránu“.

Správa CHKO Broumovsko

Fair trade výrobky aneb čokoláda s benefitem

Kupujete někdy dětem čokoládu? A víte, že při její koupi můžete udělat radost nejen vašim ratolestem a blízkým, ale třeba i některému výrobci z Afriky či jižní Ameriky? Nevíte? Tak neváhejte a přečtěte si něco málo o fair trade, dvou cizích slovech, která nás v současném světě médií a internetu obklopují stále častěji. Pro mnoho lidí jsou to pouze slova bez významu, pro mnoho jiných jsou to ale slova, která pomáhají k lepšímu životu.

Začneme ne zrovna populární definicí: „Fair trade je obchodní partnerství založené na dialogu, transparentnosti a účtů, jehož cílem je větší spravedlnost v mezinárodním obchodě. Přispívá k udržitelnému rozvoji tím, že nabízí lepší obchodní podmínky a chrání práva drobných výrobců a pěstitelů – především v rozvojových zemích.“

Fair trade – česky též spravedlivý či férový obchod – je organizované sociální hnutí a tržní přístup, který usiluje o pomoc producentům v zemích třetího světa a propagaci udržitelnosti. Hnutí prosazuje princip „spravedlivých cen“ za výrobky a zároveň dodržování sociálních a environmentálních standardů při produkci výrobků. Koncept fair trade

se zaměřuje zejména na export z rozvojových do rozvinutých zemí světa, přičemž mezi nejčastěji dovážené produkty patří řemeslné výrobky, káva, kakao, cukr, čaj, med, bavlna, víno, čerstvé ovoce, čokoláda a květiny.

Hlavním cílem hnutí je zlepšení životních podmínek výrobců, a to právě ulehčením přístupu na trh a poskytnutím spravedlivých cen za výrobky. Fair trade však dbá i na ochranu dětí před zneužíváním v procesu výroby, zvyšování informovanosti spotřebitelů o negativním vlivu mezinárodního obchodu na výrobce a ochranu lidských práv podporou rozvoje sociální spravedlnosti, environmentálně přijatelného chování a ekonomického zabezpečení.

Férový původ výrobku

A kde se vlastně myšlenka fair trade vzala? Historie fair trade začala již po druhé světové válce, kdy mezinárodní charitativní organizace Oxfam a některé další organizace začaly dovážet místní výrobky ze svých rozvojových a humanitárních projektů. Koncem 80. let začaly výrobky s označením „fair trade“ pronikat i do běžných obchodů, nejen do specializovaných obchůdků a kanceláří humanitárních, rozvojových, církevních a ekologických organizací. Bylo proto třeba vytvořit jasnou záruku – symbol, který by spotřebitelům garantoval skutečně férový původ výrobku. Proto začaly vznikat certifikační organizace.

Významnou součástí nabídky fair trade, která však nenese přímo ochrannou známku „fair trade“, jsou umělecké a řemeslné výrobky – keramika, sklo, textil, šperky, hudební nástroje, hračky, doplňky do domácnosti, koberce a mnoho dalších. Cena výrobků bývá obvykle o něco vyšší než u běžného zboží, ale spotřebitel ví, že platí nejen za spravedlivé a ekologicky šetrnější výrobní podmínky, ale i za velmi dobrou kvalitu.

Stejně jako většina podobných projektů má i tento své kritiky. A co je tedy považováno za největší nedostatek fair trade? Vzhledem k tomu, že kontrola ceny a certifikace fair trade končí u finálního zpracovatele a následní obchodníci již kontrole nepodléhají, může se stát, že výrobky mohou být předraženy. Vedle kritiky vysoké ceny se někdy objevují také úvahy o tom, zda je fair trade skutečně ekonomicky vhodným nástrojem na pomoc třetímu světu.

I přes své nedostatky má fair trade svůj význam i své příznivce a lidem, kteří produkty s tímto označením kupují, přináší kromě kvalitního zboží i dobrý pocit, že svým nákupem udělali nejen radost sobě nebo obdarovanému, ale i tomu drobnému producentovi někde v Africe.

Pokud vás myšlenka fair trade oslovila, vzpomeňte si na ni, až příště budete shánět nějaký dárek rodině, přátelům či známým k svátkům, narozeninám nebo Vánocům. Produkty s označením fair trade naleznete nejen ve specializovaných obchodech, ale i v regálech velkých obchodních řetězců nebo třeba i v některých turistických informačních centrech.

Klára Borůvková
(s využitím wikipedia.cz)

Benediktinský klášter v Broumově nezavírá své brány ani v zimě

Krásné prostory benediktinského kláštera v Broumově můžete navštívit i přes zimu. Pravidelné prohlídky sice končí v říjnu, ale po předchozí rezervaci v klášteře rádi uvítáme menší i větší skupinky návštěvníků kdykoliv v průběhu zimy. Návštěvníci se mohou projít také po zasněžených nádvořích i po rozlehlé klášterní zahradě. A co vás v zimě v klášteře čeká?

Přestože pravidelné prohlídky od začátku listopadu neprobíhají, je prohlídkový okruh k dispozici menším i velkým skupinám. Ty po prohlídkovém okruhu provedeme v průběhu celého roku. Návštěva ale musí proběhnout po předchozí rezervaci.

I v zimě pokračuje soutěžní projekt „Otevřete 13. komnatu“, kterého se může zúčastnit každý návštěvník kláštera. Detaily soutěže vysvětlí oblíbený Lotrando, který si pod svou školní uniformu jen přobleče něco teplejšího a všechny zájemce po klášteře provede. Ostatně, teplé oblečení doporučuje i všem návštěvníkům. Tajenkový rébus, který mají za úkol vyřešit, zahřeje totiž jen mozkové závity. Záludné otázky Lotrando pokládá v průběhu celé prohlídky, některé jako soutěžní a některé jen pro pobavení. Lotrando ale myslí i na pohodlí svých návštěvní-

ků a na konci prohlídky všechny potěší horkým čajem. Komu se podaří vylustit tajemku, tomu daruje mladý student klášterního gymnázia i již zmíněný klíč od 13. komnaty.

Speciální adventní prohlídky

Zima, mráz a závěje sněhu také signalizují příchod jednoho z největších křesťanských svátků – Vánoc. A protože má být toto období i celý advent časem klidu a míru, připravilo si vedení broumovského kláštera pro svoje návštěvníky speciální prohlídky právě v tomto čase. Mimořádné prohlídky se budou konat první tři adventní neděle a pokusí se v účastnících navodit tu správnou adventní atmosféru.

Návštěvníci se mohou těšit na svátečně vyzdobenou prohlídkovou trasu i výstavu betlému v životní velikosti. A protože k adventu a Vánocům patří dárky, budou

mít všichni, kteří areál kláštera navštíví dne 16. prosince 2012, možnost pro své blízké malé dárky pořídit. Na nádvoří kláštera se totiž budou konat adventní trhy, na kterých budou k dostání regionální produkty, vína z Benediktinských vinných sklepů, keramika a mnoho dalších.

Po celý rok, tedy i přes zimu, je denně otevřena klášterní kavárna Café Dientzenhofer. Můžete v ní ochutnat výtečnou směs kávy, která byla vytvořena speciálně pro klášterní kavárnu v pražské Volk. Dále pak kavárna nabízí zákusky, točené pivo Opat a široký sortiment vín z Benediktinských vinných sklepů. Pro návštěvníky jsou také připraveny pravidelné slevové akce: každý den dvě hodiny před zavírací dobou platí sleva 10 % na veškerý sortiment; každá pátá káva je pak zdarma.

Veškeré informace o prohlídkových okruzích či otevírací době kavárny

najdete na webových stránkách www.klasterbroumov.cz. Vaše dotazy rádi zodpovíme na e-mailové adrese prohlidky@broumovsko.cz nebo na telefonních číslech +420 724 210 335, +420 733 739 726. Těšíme se na vás!

Barbora Brandejsová

SPORTCENTRUM TEPLICE NAD METUJÍ

Celoroční provoz Sportcentra zajišťuje všem sportovním nadšencům možnosti aktivit za každého počasí. Sportcentrum je rozděleno do dvou základních částí.

V první části se nachází recepce s možností občerstvení, squash, posilovna, masážna, stolní tenis a sociální zařízení. Ve druhé části je plocha s povrchem umělé trávy, cca od října do dubna zastřešena nafukovací halou. Plocha je vhodná na tenis, volejbal, florbal, házenou, nohejbal, sálovou kopanou, badminton nebo basketbal.

ZIMNÍ STADION HRONOV

Od října do února probíhá zimní sezóna, kde je bruslení pro veřejnost ve čtvrtek od 15:00 do 17:00, v sobotu od 13:30 do 15:30, v neděli od 14:00 do 16:00, také se dá pronajmout ledová plocha na soukromé bruslení. Na zimním stadionu je také zřízena nová půjčovna bruslí, která nabízí 30 párů různých velikostí bruslí pro veřejnost (pánské i dámské).

INDOOR CYCLING BROUMOV

Spinningové centrum je tu pro všechny, kteří se chtějí seznámit s moderním pojetím fitness a kteří si myslí, že jejich tělo si zaslouží patřičnou pozornost a péči.

SPINNING SPORT CENTRUM HELENA POLICE NAD METUJÍ

Spinningové centrum v Polici nad Metují nabízí lekce spinningu pod vedením vyškolených instruktorů. Spinning přináší svým klientům nové sportovní aktivity spojené s kolektivní zábavou, po kterých si odnesete plno příjemných zážitků.

KRYTÁ MOTOKÁROVÁ DRÁHA VELKÝ DŘEVÍČ

Krytá motokárová dráha – 4patrová s 13 klopenými zatáčkami, rychlostními rovinkami a sjezdem tunelem nabízí atraktivní adrenalinový zážitek pro děti i dospělé. Další nabídka herních i sportovních aktivit, s možností ubytování.

Kontakt: +420 777 622 677, +420 602 312 722

VÍCEÚČELOVÁ SPORTOVNÍ HALA

tel.: 775 055 563

3x tenis, volejbal, florbal, squash, fitness atp.
Od 15. 10. zastřešeno nafukovací halou.

www.sportcentrum.teplicenadmetuji.cz

RICOCHET BROUMOV

Ricochet je takzvaný raketový sport. Jde o hru pro dva hráče v uzavřeném kurtu, velice podobnému tenisu, pouze v menším prostoru. Ricochet je sport pro všechny nadšence z pohybu, kteří chtějí udělat něco pro své zdraví, ale i pro aktivní sportovce.

Muzeum papírových modelů v Polici nad Metují

Přijďte se podívat, jaké fantastické věci jsou lidé schopni z papíru vytvořit, a zároveň si sami vyzkoušet svou trpělivost a modelářský um! Těšit se můžete na obohacenou expozici v hlavní lodi, nově nainstalované modely v lodním sále a zpočátku r. 2013 též funkční model kolejíště polického nádraží z 50. let 20. století! Muzeum nabízí i kreativní workshopy (nejenom pro děti), které pro Vás připravila nová ředitelka Bc. Martina Váňová. Otevřeno máme během týdne od 9 do 14,30 hod. O víkendu pak od 9 do 17 hodin.
Na shledanou v muzeu!

Kontakty: www.mppmpm.cz / info@mppmpm.cz / tel. 498 100 910 nebo 777 828 657

Osudy ukryté v krajině

Píše se rok 1794. Je právě parný srpnový den, všude na polích vrcholí práce se sklizní. Jeden z bohatých machovských sedláků má ale jiné starosti. Těžce mu onemocněla dcera a teprve před několika dny se na přimluvu Panny Marie zázračně uzdravila. Celý statek se raduje a jeho pán neprodleně vyráží do sousední vsi k mistru kameníkovi, aby u něho objednal kamenný křížek se soškou Boží rodičky. Ten pak nechá jako poděkování za zázrak postavit nedaleko gruntu u cesty a po mnohá staletí se u něho budou zastavovat poutníci, modlit se k Panně Marii a děkovat jí spolu se sedlákem za dobrodiní, které učinila...

Často si ani neuvědomujeme, že podobný příběh většinou stojí za každým pomníčkem, křížkem či kapličkou, kterých můžeme obzvláště na Broumovsku potkat na svých toulkách krajinou velké množství. Proč právě tady bylo postaveno tolik drobných sakrálních památek?

Jednak to velmi úzce souvisí s působením benediktinského řádu, který na Broumovsku zažíval největší rozkvět na konci 17. a v 18. století. A jednak tudy také prochází významná poutní cesta do kdysi slezských, dnes polských Vambeřic. K tamní bazilice Panny Marie směřovaly zástupy zbožných poutníků od dob baroka až do roku 1947. Po vynuceném přerušení byla tradice v posledních letech opět obnovena. Pěší pout, dlou-

há 25 km, začíná v Polici nad Metují a dále směřuje přes Suchý Důl do Broumovských stěn až k Pánovu kříži. Cestou se poutníci zastavují hned u několika křížků. Jmenujme například nejstarší z nich – Barešův kříž z roku 1791. U Pánova kříže, který je dodnes významnou křižovatkou mnoha turistických cest a cyklotras, se poutníci mohli poprvé občerstvit a odpočinout si.

Poté pokračovali kolem Machovského kříže – pod nímž se údajně nachází kosti švédských vojáků – opět z hor dolů po barokní dlážděné cestě do Božanova. Tam se k nim u dientzenhoferovského kostela sv. Máří Magdalény přidali věřící z Broumova a společně pak putovali přes Radkov k místu, kde došlo v roce 1218 k uzdravení slepého mládence, do malého městečka Vambeřice, jehož současná podoba imituje samotný Jeruzalém pochází z 18. století.

Poutě se na Broumovsku ale konaly také k jiným místům. Jedním z nich byla kaple Panny Marie Růžencové v Ticháckově lese nedaleko Suchého Dolu. Na konci 19. století se tu čtrnáctiletá Kristýně Ringlové opakovaně zjevovala Panna Maria. Na místě podivuhodných událostí byly nejprve postaveny růžencové schody a později v roce

1897 také kaple. Ta v červenci roku 2010 padla za obětí žháří, ale díky štědrým darům místních i vzdálenějších byla obnovena a letos v den výročí požáru slavnostně vysvěcena.

Příběh ostašského kostela

Pozoruhodným poutním místem se zajímavou historií je také stolová hora Ostaš. Už odnepaměti sloužil její skalní labyrint okolním obyvatelům jako úkryt v těžkých dobách. V roce 1421 byla nedaleká Police nad Metují vypálena Slezany. Pod Ostaší, kde se polští snažili ukrýt, pak došlo k obrovskému krveprolití. Muži byli podřezáni, ženy byly pověšeny za vlasy na okolní stromy. Na upomínku této strašlivé události tu byl nejprve postaven kříž. Později zde došlo k zázračnému uzdravení a v 18. století nechal broumovský opat na místě kříže vystavět poutní kostel. Ten ale stihl krutý osud. Za reforem Josefa II. byl zbořen a kámen z jeho zdiva posloužil na stavbu žďárských domů. Současná kaple svatého Kříže byla postavena v 19. století a na čas byly obnoveny také poutě.

Podobný osud jako ostašský kostel měl stihnout také perlu mezi všemi kaplemi na Broumovsku – Dientzenhoferovu kapli

Panny Marie Sněžné na Hvězdě, postavenou v roce 1733 za opata Otamara Daniela Zinkeho. Naštěstí ale člověk, který její kamenný získal v dražbě, kapli nezbořil, a tak mohla být později za opata Jana Nepomuka Rottera obnovena. Dodnes slouží věřícím k májovým pobožnostem, snoubencům je často místem, kde si slibují věrnost na celý život, a vyhledávána je také turisty.

Při našem krátkém vyprávění o drobných sakrálních památkách také nesmíme opomenout tajemné smírčí kříže, jejichž původ nám není přesně znám. Patrně bývaly stavěny na místě nešťastné události nebo těžkého hrdelního zločinu, který měl být právě vytesáním kamenného kříže dle středověkého práva odčiněn.

Přesné zprávy o událostech, které byly impulsem ke stavbě těchto památek, již odvál čas, stejně jako jména jejich autorů. Přesto nám ale nic nebrání, abychom se u těchto němých svědků dob minulých na chvíli zastavili a zamysleli se, jaké útrapy tu museli snášet naši předkové. Třeba dojdeme k závěru, že náš dnešní život až tak špatný není.

Tomáš Weissar

Pozoruhodný příběh Zelené kapličky

V 90. letech 19. století rozvířily poklidný život Suchodola i celého Policka události, které neměly obdoby. Jednalo se o mariánské zjevení v letech 1892–1895, kdy se prý Kristýně Ringlové ze Suchodola čp. 99 v nedalekém Šolcově lese zjevila celkem třídvacetkrát tajemná paní. Poprvé se tak stalo 10. srpna 1892.

Již v lednu 1893 putovalo na místo zjevení až 10 000 osob denně. V dubnu téhož roku byla zahájena stavba křížové cesty a růžencových schodů. Na místě nepatrné lesní studánky vznikla nádrž na vodu, výklenek a zdivo s kamenným mostem – tzv. Soudní brána. Ve výklenku je umístěna socha Panny Marie. K místům zjevení přicházely denně nekonečné davy lidí, což mělo příznivý vliv na ekonomickou situaci Police nad Metují.

Na místě prvního zjevení byla v roce 1897 postavena dřevěná Zelená kaplička v Ticháckově lese. V pozdějších letech se místní rozhodli, že místo dřevěné kapličky postaví kamenný chrám. Komitét pro výstavbu chrámu v Suchém Dole sesbíral finanční prostředky. Na okraj lesa bylo přivezeno množství pískovcových kamenů, ale úsilí a přípravu přerušila druhá světová válka. Po válce peníze ztratily hodnotu, pís-

kovec byl rozkraden a tím aktivita kolem stavby poutního chrámu v Suchém Dole skončila.

Původní Zelená kaplička, postavená na místě prvního zjevení, shořela 8. července 2010 ve 12 hodin. Pozdější vyšetřování ukázalo, že se jednalo o úmyslné zapálení. Již večer téhož dne občané a zastupitelé obce rozhodli o znovupostavení kapličky.

Stavba byla zahájena 12. června 2011, kdy byl vysvěcen a položen základní kámen nové kaple.

Díky finančním příspěvkům občanů, podnikatelů a Krajského úřadu Královéhradeckého kraje byla 8. července 2012 ve 12 hodin dřevěná kaplička, replika té původní, slavnostně vysvěcena. Vysvěcení se mši svatou provedl kardinál Dominik Duka.

Celý tento poutní areál je vyhledávaným výletním místem a velké množství lidí

je stále přesvědčeno o léčivé moci těchto míst. Ostatně existuje spousta děkovných dopisů a příběhů.

Přáním nás všech je, aby nově postavená kaplička sloužila i dalším generacím.

Vítězslav Vítke
starosta obce Suchý Důl

Náchodský zámek nespí ani v zimě

Návštěvní sezona na náchodském zámku končí sice oficiálně posledním říjnovým víkendem, ale i v listopadu jsou pro návštěvníky připravené zajímavé předvánoční akce.

Tou první bude od 19. do 25. listopadu zámecký *Advent*, kdy si zájemci mohou prohlédnout adventně a vánočně vyzdobené interiéry expozice *Na dvoře vévodském*, která je běžně otevřena pouze v letních měsících. Od pondělí 19. listopadu do pátku 23. listopadu (vždy od 8:00 do 14:00 hodin) budou prohlídky zaměřeny na mateřské a základní školy (a jiné skupiny) a je nutno se na ně předem objednat na e-mailové adrese objednavky.nachod@josefov.npu.cz nebo na telefonu 491 426 201. Víkendové prohlídky budou probíhat od 10:00 do 16:00 hodin.

Definitivně bude letošní sezona završena až 30. listopadu tradičním vánočním koncertem ve Velkém sále na I. zámeckém nádvoří (začátek v 17:00 hodin). Žáci ZUŠ z Police nad Metují se pokusí vánočními skladbami naladit posluchače na blížící se adventní a vánoční čas.

Přípravy na rekonstrukci

Ani po sezoně však neupadne náchodský zámek do zimního spánku a nečinnosti. Během podzimu budou zahájeny přípravné práce k obnově velké věže s předpokládaným rozpočtem 8 milionů korun. Bude postaveno lešení, zaměřeny prostory věže, vyhotovena nová projektová dokumentace a na jaře příštího roku začne samotná obnova zahrnující v první řadě zajištění statiky lucerny, dále restaurování kamenosochařských prvků na ochozu a lucerně, tesařské práce na střešní konstrukci a položení nové měděné krytiny.

Při této příležitosti bude otevřena schránka ukrytá na vrcholu věže, obsahující dokumenty s informacemi o dřívějších opravách, které budou ofotografovány a vloženy zpět spolu se zprávou o současně opravě, určenou pro další generace ochránců památek.

V zimních měsících budou pracovníci zámku pokračovat v inventarizaci a fotodokumentaci zámecké knihovny, která se svým počtem více než 55 tisíc inventárních jed-

notek řadí mezi největší zámecké knihovny v Čechách. Modernizuje a aktualizuje se i evidence a fotodokumentace mobiliárního fondu. Expozice i depozitáře budou vybaveny odvlhčovači vzduchu, jejichž úkolem je především ochrana mobiliáře citlivého na vysokou relativní vlhkost či její prudké výkyvy – jako například tapiserie či další textilie, grafické listy, fotografie a knihy.

Cínové nádoby, choulostivé na dlouhodobě nízké teploty, se na zimu přestěhuje z expozic do vytápěných prostor, které se rovněž stanou dočasným útočištěm teplo-

milné květinové výzdoby zámeckých expozic. Ladné křivky, řezby, intarzie i polstrované historického mobiliáře zakryjí na dlouhé čtyři měsíce textilní přehozy chránící starozitnosti proti prachu.

Mimosezonní období je také časem hodnocení uplynulé návštěvní sezony, kulturních akcí, satebních obřadů a především dobou přípravy na sezonu nastávající. Klidného zimního spánku si tedy na náchodském zámku budou moci užívat pouze dva hnědí medvědi Ludvík a Dáša v přítomnosti starého hradního příkopu.

Správa státního zámku v Náchodě

● Tradiční regionální výrobek Broumovska ● Tradiční regionální výrobek Broumovska ●

Medovina jako předchůdce piva

Možná vám po putování zimní krajinou přijde vhod něco dobrého k pití. Stále častěji se v nápojovém lístku setkáváme s nabídkou medoviny. Kde se vzala a jaká je její historie?

Nejstarší kreslený doklad o získávání medu máme z doby paleolitické asi před 15 000 lety z kresby v pa-
voučí jeskyni u vesnice Bicorn ve Španělsku. Podle použitých nádob, žebříku a pravděpodobně i kouře se dá soudit, že už tehdy šlo o vyspělý lovecký způsob včelaření. Domnívám se, že objevení postupu pro výrobu medoviny je dílem shody několika okolností. V době, kdy se člověk naučil získávat med, měl blízko k vytvoření nápoje rozpuštěného medu s vodou. Skladování tohoto nápoje v teplém prostředí jednoduše zapříčinilo propuknutí samovolného kvasného procesu, i když za přítomnosti „divokých“ kvasinek.

Medovina je tradiční staročeský nápoj. Ve středověku patřila k hlavním přirozeným opojným nápojům a nahrazovala tehdy všechny lihové nápoje. Byla považována za nejdokonalejší nápoj a jako taková byla i obětím darem bohům. Dodávala se do sklepů pan-

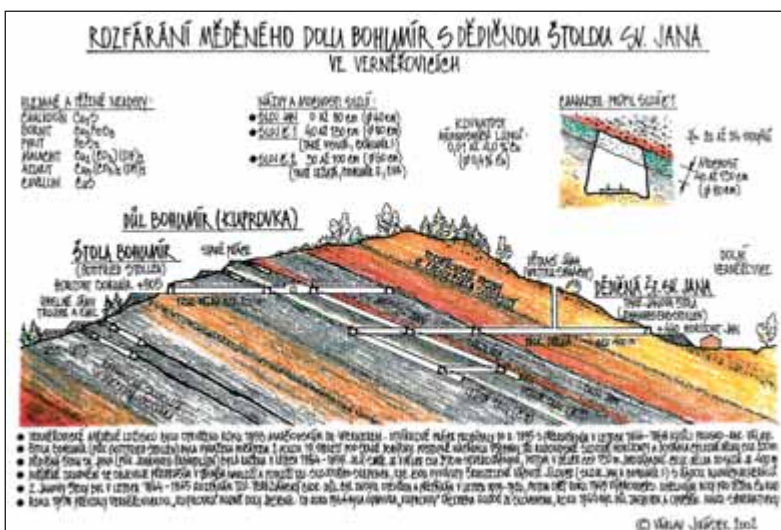
stva, na hrady, kláštery a duchovenstvu. Již tehdy se vyrábělo několik druhů medoviny – tmavá, světlá, hořká, sladká, suchá i šumivá apod. Přesto však s tehdejšími znalostmi mikrobiologie kvasných procesů byl výsledek velmi nejistý. Tato skutečnost a levnější surovina zvýhodňovala výrobně méně rizikové produkty – víno již od času Karla IV. a později také pivo.

V současné době je konzumace medoviny na vzestupu. Přiměřená konzumace medoviny je bezesporu nejen příjemným zážitkem, ale do značné míry i jistým dietetickým doplňkem výživy. Podává se chlazená jako aperitiv nebo digestiv, případně s ledem a citrónem nebo jako součást koktejlů.

Použitá literatura: Včelí produkty; Ing. Antonín Přidal, Ph.D.; Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně

Jiří Vlk

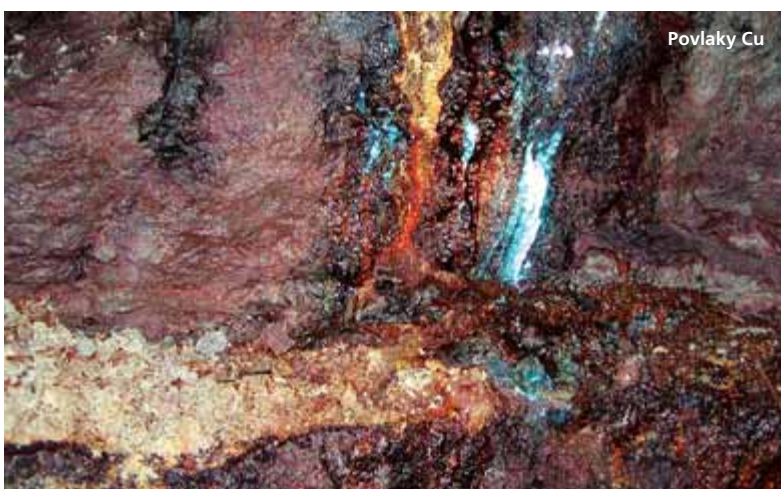
Kateřina Čadilov, předsedkyně Asociace
regionálních značek, o.s

Zdař Bůh!

Doly na Broumovsku se otevírají veřejnosti

Bývala to místa těžké fyzické práce i důvtipu hornických inženýrů. Dnes se některá důlní díla otevírají veřejnosti, aby ukázala práci stovek horníků a dala nahlédnout do hlubin země.

Jedním z míst, kam mohou turisté zavítat, je Hornický skanzen Žacléř v areálu bývalého hlubinného dolu. Skanzen byl slavnostně otevřen 2. července 2012. Návštěvníci tak mají možnost prohlédnout si jámy Jan a Julie na povrchu, a poté se podívat i do podzemní části jámy Julie s větracím kanálem. Součástí prohlídkové trasy je také výstup na těžní věž Jan, odkud je hezký rozhled po celém areálu a vidět bývá i panorama Krkonoš. A nesmíme také zapomenout na expozici důlních strojů, důlního měřičství, větrání a trhačích prací, paleontologických nálezů a fotodokumentace z historie dolu. Důl je otevřen celoročně, více informací najdou zájemci na adrese www.hornickyskanzenzacler.cz.

Skanzen spravuje obecně prospěšná společnost Důl Jan Šverma, která plánuje ve zpřístupňování důlních památek pokračovat – další na řadě je starý důl Bohumír nacházející se v katastrálním území Dolních Vernéřovic. A právě historie tohoto dolu ukazuje, jak se na hornické práci podepisovaly i dějiny...

Důl Bohumír

V okolí dnešního dolu Bohumír probíhaly průzkumy a těžba již během 19. století. Ve druhé polovině 19. století byly na tomto území zaznamenány pokusy o těžbu měděné rudy a černého uhlí. Už v roce 1853 bylo například otevřeno měděné ložisko dr. Wernerem z Maršova. Hornické práce byly přerušeny v letech

1866–1868 v době prusko-rakouských válek. V 19. století byla vyražena štola Bohumír a tzv. dědičná odvodňovací štola svatého Jana. Důl byl znovu otevřen a přefarán v roce 1919–1920. Od roku 1949 do roku 1958 zde prováděly Východočeské uhelné doly n. p. těžbu a geologický průzkum měděných rud – chalkozínu, bornitu, pyritu, malachitu, azuritů a covellinu. O rok později začala šestiletá etapa likvidace dolu a dobývací prostor Horní Vernéřovice byl zrušen v roce 1970.

Rudné ložisko dolu Bohumír je sedimentárního původu, byly v něm těženy dvě sloje – vrchní sloj Jan a spodní sloj Bohumír. Mocnost obou slojí dosahuje hodnoty asi 80 cm. Nadloží i podloží sloje Jan je tvořeno červenými až červenohnědými písčitymi jílovcy. Důl byl po úklonu otevřen 8 těžebními patry, nejspodnější patro bylo v hloubce 405 m. V současné době je důl po úroveň IV. patra – štoly Jan – zatopen.

Zpřístupněna bude pravděpodobně úvodní štola Bohumír a dále obě slojové chodby na úrovni 1. patra. Podzemí dolu je zimovištěm chráněných netopýrů, a proto se budou rekonstrukční práce a i následné prohlídky konat jen přes den, a to od května do října. Pokud vše půjde podle plánu, budou stavební práce zahájeny již na jaře 2013 a v červnu 2015 by se do dolu Bohumír měli podívat první návštěvníci.

Karel Novotný
ředitel Důl Jan Šverma, o. p. s.

Ve mlýně

Technické muzeum Mlýn Dřevíček má za sebou úspěšnou druhou letní sezonu. Najdete ho v Horním Dřevíči na silnici mezi Hronovem a Stárkovem. Řada turistů, kteří si byli mlýn prohlédnout, svou spokojenost vyjádřila zápisem do návštěvní knihy.

Bylo velmi potěšující, že návštěvníci přijeli ze všech koutů naší krásné země. Cestu do mlýna si našli i cizinci. Kromě Evropanů i zástupci Severní a Jižní Ameriky a dokonce i z daleké Austrálie.

Co že je ve mlýně k vidění? Především kompletní provoz mlýna, kde obilí prochází jednotlivými mechanismy a postupně se mění na mouku. Veškeré zařízení je původní a jeho stáří je 70-90 let. Franciso-va turbína (instalovaná v r. 1932) pomocí řemenů z pravé hovězí kůže roztočí řadu zařízení nezbytných k mletí. Vše pak vypadá jako velký hodinový stroj. Přitom se všichni seznámí s tím, jak funguje např. aspirátor nebo loupáčka, proč a k čemu je ve mlýně sací filtr a další mlýnské vybavení.

Dřevíček „melou“ do Silvestra

Velkou pozornost, především děti, mají dva mlýnské čerty. Jako správné pohádkové bytosti přivedli několik neposlušných jedinců ke slibu, že budou již hodní. Aby nebyli okoukaní - nezahálí - připravují si další způsob, jak některé nenapravitelné přivést k poslušnosti. Hodné děti se jich ale bát nemusí. Nad

těmi žádnou moc nemají. Pouze projeví svou přítomnost čertovským rámcem. Svou úlohu ve mlýně měl vždy i vodník. A protože ten poslední byl tak moc hodný a přátelský, zručný malíř ho již před lety zpodobnil v životní velikosti.

V říjnu je možno mlýn navštívit od soboty do úterý od 9.00-17.00, v listopa-

du a prosinci je otevřeno o víkendech a ve dnech 27-30.12. – vždy od 9.00-16.00. V ostatní dny je prohlídka možná po předchozí domluvě na tel. 749 049 450, nebo na info.mlyndrevickecz.cz. Další informace o mlýnu najdete na www.mlyndrevickecz.cz. V roce 2013 pravidelná otevírací doba začíná od dubna.

Areál tábora již po jedenácté ožije tradiční velkou zimní sportovní akcí

Chatová osada Janovičky – ráj musherů

Třetí lednový víkend se nadšenci mohou těšit na další zážitky, které načerpají během závodů psích spřežení na Janovičkách. Stejně tak jako každý rok se očekává bohatá účast soutěžících i diváků. Nachystáno bude také skvělé občerstvení, které jistě přijde vhod všem účastníkům.

Jak to asi vypadá v musherském ráji? Teploty do 10 stupňů pod nulou, slunečno, dostatečný sněhový podklad, na něm deset centimetrů ujetého prašanu a spousta spokojených psů a jejich pánů.

Základ tomuto sportu dali před mnoha tisíci lety eskymáčtí psi, kteří se začali využívat jako tažní pomocníci pro jízdu v zasněžených oblastech Severní Ameriky a Sibiře. Bylo to proto, že v těchto oblastech nebyla k dispozici jiná zvířata, bylo velice snadné získat obživu pro psy na dlouhou dobu a psi dokázali překonat v těchto oblastech pokrytých sněhem a ledem velké vzdálenosti. Za den dokážou prokusat až 70-80 km a uvést i náklad třikrát těžší než sami váží. Psi spřežení bylo používáno i k objevování neprobádaných polárních krajů i k dosažení obou polů. Zapřáhnout nelze jakékoli psa, jakékoli plemeno. Profesionální musheré chovají především severská plemena, jako jsou sibiřský husky, aljašský malamut, grónský

pes, východosibiřská a eskymácká lajka. Většinou se zapřahá jeden až osm psů, spřežení ale může být i větší.

Aktuální informace o termínu a podrobnostech ohledně závodu najdete na www.metuje.mushing.cz. **red**

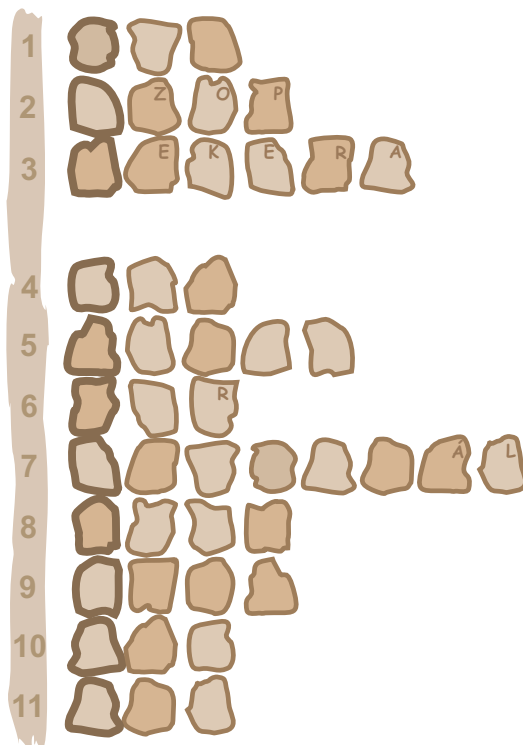

Křížovka pro volný čas

Když budete mít velké štěstí, můžete na Broumovsku narazit i na jedno obzvláště vzácné zvíře, jedno z nejplašších v naší přírodě. Jeho rodové i druhové jméno skrývá tajenka tvořená prvními písmeny slov, na která se ptáme. V mřížce jsou už některá písmena, která Vám mohou pomoci.

Tajenkou je druhové jméno jednoho z nejplašších zvířat naší přírody

1. Korýš s klepety, žijící v čistých vodách
2. Léčivá rostlina, kterou pěstovali benediktini
3. Nezaměnitelný skalní útvar v Teplických skalách
4. Co myslivci nazývají "světla"
5. Nejrychlejší tvor naší planety
6. Spisovné a také biologické rodové jméno hovězího dobytka
7. Ves na Broumovsku, kde je u kamenolomu naučná stezka
8. Odolná obilovina, dobré krmivo pro koně i zdravá snídaně
9. Nejceněnější podzemní bohatství Broumovska, v zimě zmrzne a ozdobí skály
10. Název minerální vody vyvěrající v Bělovsi u Náchoda
11. Památný strom v broumovské klášterní zahradě

Milé děti,

Vánoční svátky trávím stejně tak jako Vy v kruhu rodinném. Cestou z mých studií v broumovském klášteře do Jestřebích hor za mým otcem loupežníkem Lotrandem jsem potkal tři pozoruhodné věci, které neznám. Tak jsem Vám je aspoň namaloval. Třeba je poznáte a napíšete mi jejich jména na adresu, kde studuji. Z Vašich správných odpovědí rád vylosuji tři, které odměním. Lotrando, student v broumovském klášteře.

Své odpovědi můžete do 30. 3. 2013 posílat na adresu:

Společnost pro destinační management Broumovska
Klášterní 1

550 01 Broumov

Nebo e-mailem na sdmb@broumovsko.cz

2)

1) Na zamrzlé řece Metuji jsem našel zvláštní stopy, které vedly z vody a hned zase zpátky. A protože jsem byl hodně potichu, zahlédl jsem i jejich původce, který je na obrázku. Poznáte ho?

2) V Kovářově rokli (Broumovské stěny) jsem potkal člověka, co měl na nohách takové divné věci a dobře se mu chodilo v hlubokém sněhu. Poradíte mi, co je to za pomůcku?

3) Nad městečkem Rtyně jsem viděl kupy černých kamenů. Prý se tím dá topit v kamnech, ale já tomu nevěřím. Vy tohle kamení, co se pod Jestřebími horami nachází znáte?

1)

3)

Když tradice obleče vánoční kabát

Doba adventu v každém evokuje jiné emoce a představy. Pro některé je to období trávení času s rodinou, období klidu, radosti a míru. Jiné z nás, především vytížené hospodyňky, advent naplňuje stresem z nákupu dárků, generálního úklidu a pečení mnoha druhů vánočního cukroví. Málokteré svátky jsou opředeny tolika pověrami a zvyky, zapátrejme tedy společně po původu některých z nich.

Advent začíná zapálením první ze čtyř svíček na adventním věnci. Slovo advent pochází z latinského slova „adventus“, což znamená příchod, v tomto smyslu tedy příchod Ježíše Krista. Už samotné světlo svíčky vyjadřuje příchod Krista. První svíčka se zapaluje vždy mezi 27. listopadem a 3. prosincem. Letos budeme zapalovat poprvé 2. prosince.

V době adventu se neschází pouze rodina, ale lidé se mohou potkávat například na tradičních vánočních trzích a jarmarcích. Mnoho náměstí v zemi prozáří vánoční stromy, pod nimiž najdeme modely betlému a okolo zpívající koledníky. Pravděpodobně největší vánoční trhy každoročně probíhají v metropoli a dalších velkých městech. Vánoční stromky se v domácnostech strojí na Štědrý den a jsou obklopeny vánočními dárky. Ty na náměstích se zpravidla rozsvěcují již první adventní neděli a jsou často doprovázeny bohatým kulturním programem. Vánoční koncerty a výstavy jsou nedílnou součástí vánočních oslav v mnoha malých i velkých městech.

Součástí příprav na Vánoce je výzdoba našich domovů. Nejčastější dekorací jsou kromě samotných vánočních stromků zřejmě adventní věnce. Věnc je od nepaměti symbolem vítězství, i Bible o něm v tomto smyslu pojednává. Adventní věnce se v dnešních dobách značně liší. Některé věnce se drží tradic, jiné jsou stylizované dle módních trendů.

Původně se věnce věšely na stuhu visící ze stropu, avšak postupně byly nahrazeny věnci pokládány přímo na stůl. Podle názoru floristů může být klasický kulatý tvar nahrazován jiným tvarem a to tak, aby ladil s tvarem stolu. Stejně tak se různí počet a barvy svící. Tradic co do počtu a barev svící je hned několik. Tradičními barvami jsou fialová (barva pokání), růžová (předvánoční radost), bílá (sváteční barva západní Evropy), červená (připomínka Kristovy krve), zlatá (život a vítězství) či modrá (naděje a čekání). Mnozí tyto tradice přehlíží a přizpůsobují barvu svíček a potažmo celého věnce barvám interiéru. Vedle známých čtyř svící se objevuje i varianta s pěti svícemi. Pátá svíčka se umísťuje do středu věnce, má často bílou barvu a představuje Ježíše Krista. Zapaluje se na Štědrý den a Boží hod vánoční.

Štědrovečerní tradice

Dlouhá řada zvyků se váže k samotnému Štědrové večeru, mnohé z nich se dnes však již nedodržují. Dříve sloužily k nastínění toho, co komu přinese budoucnost. Svobod-

né dívky házely přes hlavu střevíc, a pokud ukazoval špičkou ke dveřím, znamenalo to, že se v následujícím roce provdají a odejdou z domova. Při lití oliva vznikaly tvary, které měly napovědět, co přinese příští rok. Lidé také pouštěli lodičky, a komu nejdéle vydržela nad vodou, ten se mohl těšit na dlouhý a šťastný život. Další tradice – krájení jablka – je dodnes v domácnostech dodržována. Pokud je jádřinec ve tvaru křížku, symbolizuje smrt. Pokud byl jádřinec červavý, znamenalo to přicházející nemoc. Pouze hvězdička předpovídala zdraví a štěstí. A při výčtu tradic nesmíme zapomenout na vánoční koledy a tradiční půlnocní mši od Jana Jakuba Ryby.

Štědrým večerem však svátky nekončí. Hned další den, tedy na Boží hod vánoční oslavujeme narození Ježíše Krista. Čtení tradic v tento den obědvají pečenou husu nebo kachnu se zelím a knedlíky. Hospodyňky jistě potěší, že se v tento den neuklízí, nestelou postele a nezametá zápraží. Pokud by někdo v tento den vyrazil na návštěvu, měl by přinést koledu a popřát šťastné a veselé svátky. Svátky pokračují také na svatého Štěpána. Již od 19. století chodily v tento den děti od domu k domu jako zpívající koledníci. Vždyť kdo by neznal písničku „Koleda, koleda Štěpáně!“?

Markéta Vlasáková, IC Broumov

A JAK VYPADAJÍ VÁNOCE U NAŠICH POLSKÝCH SOUSEDŮ?

V Polsku začínají Vánoce večer 24. prosince v okamžiku, kdy se na nebi objeví první hvězda. V tu dobu zasedne rodina ke svátečnímu stolu. Na svátky narození Ježíška se ale Poláci připravují i v čase adventu. Slaví svátek sv. Mikuláše (6. prosince), přičemž dárky Mikuláš přináší jen dětem. Teprve o Štědrém večeru Dzieciątko (Ježíšek) nebo Aniołek (Anděl) nechává pod stromečkem dárky pro všechny. Vždy byly zvykem také jesličky v kostele, v jejichž pozadí se často objevovala místo betlémské krajiny polská města a historické stavby. Tyto betlémy pak v době vánočních svátků navštěvuje celá rodina.

Sváteční stůl i podlaha se zdobí trochou slámy, která má připomínat, že se Ježíšek narodil ve chlévě. Na začátku štědrovečerního večera probíhá společná modlitba, a poté se členové rodiny podělí o oplatku, kterou každá rodina dostává od své farnosti. Je to symbol smíření a příležitost přát si všechno nejlepší. Zvykem je prostírat u štědrovečerního večera jeden talíř s příborem navíc pro případného

hosta. Samotná večere se skládá z dvanácti chodů symbolizujících 12 měsíců v roce či 12 apoštolů Ježíše Krista.

Polévku je obvykle červený boršč s tzv. uszkami (taštičkami s houbami, které připomínají tvarem uši), hlavním chodem klasický smažený kapr. Mezi tradiční polské vánoční pochoutky patří i „pierogi“ (taštičky se zelím a houbami), „moczka“ (namočený perník s rozinkami, ořechy, mandlemi a sušeným ovocem), „makūvky“ (rohlíky máčené ve sladkém mléce a obalované v máku), kompot ze sušených švestek nebo perník.

Po večeri se rozdávají dárky a zpívají koledy. O půlnoci pak celá rodina chodí do kostela na půlnocní mši – pasterku. Ta připomíná pastýře, kteří jako první navštívili narozeného Ježíše. Následujícímu dni se říká první svátek vánoční, kdy tráví rodina čas jen spolu. O druhém svátku vánočním se rodina schází i s přáteli.

Lucie Lesáková, IC Broumov

ORIGINÁLNÍ ADVENT

Kdybychom měli určit, které období v roce je časem největšího očekávání, a tím i různých neuroz a napětí, asi by mnozí řekli, že předvánoční čas.

Od září komerčně mystifikovaná člověčí mysl nemá velkou šanci pojmout, že advent celá staletí začínal a i dnes pořád začíná čtyři neděle před nejhezčími svátky v roce. I když, ne vždy a všude tomu tak bylo. Třeba východním křesťanům začínal advent již 11. listopadu, tedy na svátek sv. Martina. Adventní začátek naší západní tradice však osciluje mezi 27. listopadem a 3. prosincem.

Bývalo zvykem, že 25. listopadu, tedy na svátek sv. Kateřiny, končily všechny zábavy. Ty se mohly konat až na svátek sv. Štěpána, tedy 26. prosince. Dobu čekání na Spasitelevo narození však provázely svátky celé řady světců, které „zjemňovali“ střídmy charakter adventu. Patří mezi ně zmíněná sv. Kateřina (25. listopadu), sv. Ondřej (30. listopad), sv. Barbora (4. prosinec), sv. Mikuláš (6. prosinec) či sv. Lucie (13. prosinec). Z biblických průvodců nesmíme opomenout velkého starozákonního proroka jménem Izaiáš, předchůdce Pána Ježíše sv. Jana Křtitele a pochopitelně, Pannu Marii.

Během čtyř týdnů se věřící účastnili rátních mší, které se konaly časně zrána, ještě za tmy. Mešní roucho, které kněz i dnes obléká, mělo a má fialovou barvu. To proto, aby se podtrhla usebranost, která k čekání na příchod čili advent patří. Jenom jednou si Boží služebník může obléci roucho jiné barvy, a to růžové. Děje se tak vždy o třetí adventní neděli, neděli gaudete. Což v latině znamená „radujte se“ – z Kristova již brzkého příchodu.

K adventu patří řada lidových tradic – adventní věnec, kalendář, barborky. To vše je tradiční součástí tohoto zvláštního času. Vkladem naší doby jsou adventní koncerty. Je nutné však říci, že pokud chceme zůstat věrni tradicím, tak bez koled. Jejich čas nastává až o zcela neopakovatelné půlnocní mši. Vánoční koledy se zpívaly o vánočních besídkách po 25. prosinci, kdy lidé byli doma a měli čas pro sebe i pro druhé.

P. ThLic. Martin Lanžl
ŘKFÚ – Děkanství Broumov

Kde se vzali Tři králové?

Tříkrálové koledování, slavnost Zjevení Páně aneb Tři králové. Kdo by neznal tyto symbolické postavy v typickém oblečení a jejich „chytlavý“ popěvek. Máme je spojené se začátkem nového roku, s koledováním a v posledních dvanácti letech také s charitativní sbírkou. Co ale o těch pravých „králích“, vzorech dnešních Tři králů, vlastně víme?

Po pravdě řečeno toho není mnoho. Pár základních informací se dozvídáme třeba z uvedeného popěvku, a to, že přicházejí z daleka, míří do Betléma a že jdou vinšovat, tedy popřát. Základní zprávu o nich nám podává Bible – Nový zákon, v Matoušově evangeliu. Zde se ve druhé kapitole píše o mudrcích z Východu, kteří – vedeni hvězdou – přišli do Jeruzaléma, kde se vyptávali na právě narozeného židovského krále, jemuž se přišli poklonit. Král Herodes je poslal do Betléma a požádal je, aby mu o něm přišli říci. Doputovali tedy do Betléma a v místě, kde se zastavila hvězda, našli příbytek s dítětem a Matkou Marií. Padli na zem, klaněli se mu a podali mu dary – zlato, kadidlo a myrhu.

Podle pokynu ve snu se k Herodovi už nevrátili a jinou cestou se navrátili do své země. Tato zpráva se konkrétně nezmiňuje ani o místě, odkud vyšli, ani o počtu mudrců, o jejich jménech ani o délce jejich putování. Zato je z ní patrné, kam doputovali, za kým a co tam vykonali – do Betléma za právě narozeným Ježíšem Kristem, jemuž se poklonili a předali mu vzácné dary, protože v něm spatřovali mimořádnou osobnost.

V řeckém originále textu najdeme slovo „magoi“, které znamená mudrce, moudré muže, ale také hvězdoporce či astrology. Podle legendy byli zřejmě z Arábie, možná to byli babylonští kněží, proslulí svou znalostí hvězd a pohybů na nebeské klenbě. Právě oni totiž pomocí složitých výpočtů – které mají dodnes své místo v astrologii – dokázali odhalit některé přírodní zákonitosti.

Jejich putování je spojováno s biblickým proroctvím ze starozákonní knihy Numeri (Čtvrtá kniha Mojžíšova), kde Balaám předpovídá, že z rodu Jákobova vyjde hvězda, nový král Izraele. Počet mudrců, kteří doputovali do Betléma, kolísá v různých legendách od dvou do dvanácti. Číslovka tři se poprvé objevuje u raně křesťanského spisovatele a teologa Origena, proslulého svou vášní pro číselnou symboliku, který počet mudrců nejspíše odvodil podle počtu darů, které Ježíšovi přinesli. Označení králové se pak objevuje až v 6. století u sv. Caesaria

*„My tři králové jdeme k vám,
šťěstí, zdraví, vinšujeme vám.*

*Šťěstí, zdraví, dlouhá léta, my
jsme k vám přišli z daleka.*

*Z daleka je cesta naše, do
Betléma mysl naše.“*

z Arles a jména Kašpar, Melichar a Baltazar jsou s nimi spojována od 9. století. Symbolika tří králů bývá mnohdy vysvětlována jako znázornění tří období lidského života, proto byli také často zobrazováni jako mladík, zralý muž a stařec.

Středověk je rovněž obdobím, kdy byly k uvedeným jménům přiřazeny jednotlivé dary – Kašpar nese Kristu zlato jako symbol královské důstojnosti, Melichar kadidlo jako symbol kněžství a Baltazar přináší myrhu jako symbol Ježíšova lidství.

Počátky tříkrálových slavností

Ve starověku slavili pohané 6. ledna svátek boha Eona (bůh času a věčnosti), jehož kult byl spojen s vodou. Od 4. století si tento den, pravděpodobně kvůli své podobnosti se křtem, zvolili také západní křesťané pro připomínku Božího zjevení, řecky Epifanie (původně spojeného se svátkem Kristova narození) a slavili samostatný svátek Zjevení Páně s příchodem mudrců.

Ke všeobecné záměně mudrců za Tři krále a k jejich uctívání došlo zvláště po přenesení jejich údajných ostatků z Milána do Kolína nad Rýnem, družinou římského císaře Jindřicha VI. roku 1194. Tři králové byli také považováni za první křesťany, neboť se mezi prvními přišli poklonit narozenému Ježíši. Epifanie se pak všeobecně nazývá svátkem svatých Tři králů, Tříkrálovým dnem, Třemi králi.

Již ve středověku chodili o Tříkrálovém dni chlapi s hvězdou, zpívali náboženské písně s vánoční tematikou, koledovali a hráli hru o Třech králích. V barokní době hru předváděli žáci jezuitských škol. Od konce středověku je pak známo také žehnání vody, soli, křídla a kadidla a následně žehnání obydlí. Je možné, že žehnání křesťanských příbytků o tomto svátku vzniklo jako ohlas starodávných pohanských oslav a zvyky s ním spojené jsou odrazem víry v moc kouzelných zaklínání, chránících domov před zlobou pohanských démonů.

Od dob třicetileté války obcházel na Tři krále všechny domy ve vesnici kněz doprovázený ministranty, kostelníkem, učitelem a žáky. Kněz se modlil a „vykuřoval“ dům kadidlem nebo kropil světnice svčenou vodou, ostatní zpívali. Na dveře či okení rám napsal kněz svčenou křídou velká

písmena K(C)+M+B+ a příslušný letopočet. Tato zkratka nebo latinský ekvivalent s C namísto K je běžně vykládána jako iniciály tří králů, tedy Kašpar (Caspar), Melichar (Melchior) a Baltazar (Balthasar). Především jde ale o zkratku požehnání – „Christus mansionem benedicat“ – Kriste, žehnej tomuto obydlí po celý tento rok (proto se za

třetí křížek píše letopočet). Tři křížky by měly symbolizovat Nejsvětější Trojici Boží. Nejedná se tedy o spojovníky mezi jmény králů, jak se někdy mylně předpokládá.

První neděli po svátku Tři králů končilo vánoční období, proto byl také tento svátek posledním dnem, kdy se vydávali na koledu malí koledníci, zpravidla chudé děti, pro něž to byla nejenom zábava, ale také možnost, jak si obstarat něco na zlepšení. Převlékaly se za Tři krále v dlouhých bílých albách, s papírovými korunami na hlavě a se začerněnou tvář jedného z nich a s kadidelníci v ruce. Chodily dům od domu, zpívaly koledy a na dveře či rám okna psaly svčenou křídou známou značku K+M+B+ a aktuální letopočet. Za své koledování a přání štěstí, zdraví a dlouhých let dostávaly od hospodářů koledu. Tato tradice u nás po roce 1948 postupně vymizela.

Tříkrálová sbírka už potřinácté

Současné Tříkrálové sbírky tedy vycházejí ze staré kolednické tradice, s kořenem už ve středověku. Zahájeny byly v jubilejním roce 2000 v Olomoucké arcidiecézi a ujala se jich Česká katolická charita, dnes Charita ČR. Dala jim nový rozměr a smysl, a zapojila je do svého programu získávání finančních prostředků pro pomoc potřebným doma i v zahraničí. Postupně se přidaly všechny české a moravské diecéze, a to prostřednictvím oblastních a farních Charit. V roce 2013 tak proběhne Tříkrálová sbírka už po třinácté.

Dnes má sbírka již celonárodní charakter. Koledování probíhá podle místních

podmínek v průběhu prvních dvou týdnů měsíce ledna. Koledníky Charity lze rozpoznat podle průkazky (pověření) vystavené a potvrzené Charitou. Údaje na průkazce koledníka musí odpovídat údajům v jeho průkazu totožnosti. Kasička, kterou koledníci nosí a do které se vkládají příspěvky, musí být úředně zapečetěná místně příslušným městským či obecním úřadem, číslo pokladničky musí souhlasit s číslem průkazky. Na kasičce je umístěna také nálepka se znakem Charity.

Pokud vám koledníci, kteří vás požádají o dar do Tříkrálové sbírky pořádané Charitou ČR, na požádání nepředloží svůj průkaz koledníka nebo odmítnou ukázat úřední pečeti sbírkové kasičky, jde patrně o koledníky, kteří se pouze vydávají za zástupce Charity, a může se jednat o podvod. Charita si nečiní výhradní právo na tento lidový zvyk, koledovat může kdokoli, nemůžeme ale nést odpovědnost za dary, které veřejnost svěří koledníkům, kteří nejsou evidováni jako osoby pověřené Charitou ČR.

Tříkrálová sbírka je již tradiční (od roku 2001) organizována i na Policku a Broumovsku. Na Policku začínala se sedmi skupinkami, vloni už jich bylo bezmála 30. Podobné sbírky jako ta naše se s delší tradicí konají také v Německu a v Rakousku.

Možná i u vás tříkráloví koledníci zazvoní nebo zaťukají. Otevřete jim své dveře a srdce, nechte si povinšovat štěstí, zdraví, dlouhá léta a podpořte jejich úsilí a toto dobré charitativní dílo. Děkujeme.

Jan Troutnar, Římskokatolická farnost
Police nad Metují

Jak se slaví Velikonoce v Polsku?

Velikonoce jsou jedním z nejvýznamnějších křesťanských svátků, ale s oblibou je slaví i lidé, kteří nejsou nábožensky založení. Každá země má při oslavách Velikonoc své tradice a zvyklosti. Ty se samozřejmě liší, nicméně období, ve kterém tyto oslavy probíhají, je stanoveno na stejnou dobu – datum připadá na neděli po prvním jarním úplňku, který nastane po průchodu Slunce jarním bodem. Pojďme se nyní podívat, jak tyto oslavy příchodu jara probíhají v Polsku.

U našich severních sousedů se ke katolické víře hlásí téměř sto procent obyvatel a skoro polovina z nich uvádí, že pravidelně chodí do kostela. Polské oslavy zmrtvýchvstání Ježíše Krista proto mají trochu jiný ráz než ty naše. Nejvíce náboženské horlivosti projevují Poláci z hor a podhůří. Prakticky každý horal je silně věřícím a praktikujícím katolíkem.

Horale ze Zakopaného a okolních vesnic mají symbol křesťanství na očích každý den, pokud je dobré počasí. Na tatarském štítu Giewont ve výšce 1 894 metry jim totiž utrpení Ježíše Krista připomíná obrovský ocelový kříž. Stojí tady už od roku 1901 a měří 17,5 metru. V době bouřek ale není radno se k němu přibližovat, protože působí jako hromosvod. Mnohem bezpečnější symboly víry nosí o velikonočním týdnu studenti z Krakova – vyrobili si prosté dřevěné kříže a chodí s nimi po městě, do školy i do nákupních center.

Starodávne rituály provázejí pašijový týden v různých podobách po celém Polsku. V Poznani například staví obří make-tu jeruzalémských bran a za účasti několika tisíc lidí inscenují velkolepý příchod Ježíše Krista do Svatého města. V Zebrzydovské kalvárii u Krakova zase každý rok velmi názorně předvádějí mystérium Ježíšova utrpení. Ve velkých městech už Velikonoce takovou atmosféru nemají.

Wielkanoc

Poláci nazývají velikonoční svátek „Wielkanoc“, což značí „velkou noc“ neboli noc vzkříšení Krista. V Polsku je velikonočním symbolem tzv. požehnaný košík. Na Boží hod velikonoční lidé připraví košíky, do nichž vloží kraslice, chléb, koláče, sůl, pepř a bílé klobásky a s tímto košíkem pak jdou do kostela a nechají si ho požehnat. Říká se, že „velký půst“, který začíná 40 dní před Velikonocemi, neskončí, dokud košík není v kostele požehnan.

Na Velikonoce má být sváteční tabule z celého liturgického roku nejbohatší. Na Vánoce se jí také hodně, ale jsou to postní pokrmy, třeba maso se jíst nesmí. Poláci ke slavnostní tabuli zpravidla zasedají na Boží hod velikonoční až po slavnostní mši k oslavě zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Už na Bílou sobotu ale nechávají posvětit jídla, která na svátky připravili. Dříve lidé nosili do kostela všechny pokrmy nebo si zvali domů kněze či si do domu přinášeli svěcenou vodu. Dnes do kostela přinášejí v koších jen kousky toho, co budou mít na Boží hod velikonoční na talíři.

Velikonoční pokrmy nechává v Polsku posvětit 94 % lidí. S košíkem s jídlem

do kostela na Bílou sobotu zamíří i ti, kteří se považují za nepraktikující křesťany nebo jsou dokonce v otázce víry nerozhodnutí. V košíku zdobeném zelenými větvíčkami, nejlépe z vrby nebo břízy, do kterého se dávají potraviny k posvěcení, nesmí v žádném případě chybět zdobené vajíčko, symbol Velikonoc. Po příchodu z kostela se o něj lidé dělají. Dnes lidé na Bílou sobotu s sebou do kostela berou i čokoládová vajíčka s překvapením uvnitř.

Bohatá velikonoční tabule

Kromě kousku klobásky nebo šunky se světit také chléb, sůl a křen. Na jednu stranu symbolizuje zdraví, na druhou stranu utrpení. Má lidem připomínat, že se nemají jenom radovat z toho, že Ježíš Kristus vstal z mrtvých, ale vzpomenout si také na to, že trpěl na kříži. V regionech, které jsou svázané s rybářstvím, lidé mají v košíku kousek ryby, na jihu Polska zase odkrojek sýra. Mezi potraviny k posvěcení patří také kus sladkého pečiva, které se dříve jedlo jenom ve svátek.

Na Velikonoce se v Polsku pečou bábovky. Ty právě a tradiční musejí být z kynutého těsta. Podle toho, jak bábovka nakynula a vypadala, se dříve hodnotily kvality potenciální nevěsty. Přípravu bábovek provází v Polsku řada mýtů. Bábovka údajně správně nenakyně, když se lidé doma hádají, v ohrožení je prý i v případě, kdy do místnosti vstoupí muž.

Tradiční velikonoční sladkou pochoutkou je v Polsku také mazurek, plochý moučník s různými náplněmi a bohatě zdobenou svrchní vrstvou. V severovýchodní části země se zase na roštu nad otevřeným zdrojem tepla peče senkacz. Při výrobě těsta na tuto dobrotu, která tvarem připomíná kmen stromu, se spotřebuje ohromné množství vajec.

Na velikonočním stole má stát vedle

košíčku s posvěcenými pokrmy beránek, v některých částech Polska zvaný agnusek. Pokud se pekl, musel být stejně jako bábovky z kynutého těsta. Beránci se ale vyráběli také z másla, dnes se v obchodech kromě těch pečených prodávají agnusky z obarveného cukru, které děti po vysvěcení lízají jako lízátko.

Vše, co je obsaženo v košíku, má svůj význam. Vajíčka znamenají, že Kristus vstal z mrtvých, chléb a sůl jsou pro dobré zdraví a bohatý život, a párky symbolizují žádost o dostatek jídla a plodnosti v souvislosti s přicházejícím jarem.

Na Velikonoční pondělí chlapci vymrskávají děvčata malou vrbovou větvíčkou. Děvčata se jim pak mohou pomstít o den později. V ten den chlapci rovněž číhají na děvčata, aby je mohli pokropit vodou nebo voňavkou. Říká se, že to děvče, které je chycené a polité vodou, se do jednoho roku vdá. K velikonočnímu hodování patří také alkohol, kterého by se praktikující křesťan v době půstu měl vzdát. V Polsku je to tradiční vodka.

Zpracovala Martina Tauchmanová
(s využitím zdrojů na internetu)

Uvařte si polskou kuchyni o Velikonocích

ŽUREK

Ingredience:

1 kg kořenové zeleniny, 0,5 kg slezské klobásky, 1 velká cibule, 0,5 l kvasu s moukou, 2 stroužky česneku, sušené houby, bobkový list, majoránka, nové koření, sůl, pepř.

Zeleninu očistíme, omyjeme, rozkrájíme na kousky. Cibuli oloupeme, rozkrájíme. Houby opláchneme. Takto připravené potraviny vložíme do hrnce spolu s na kousky nakrájené slezské klobásky, zalijeme vodou a uvaříme silný vývar. Poté přecedíme do druhého hrnce, dolijeme kvas (je zapotřebí je smíchat s moukou). Opětovně povaříme, přidáme bobkový list, nové koření, majoránku a na tenké plátky nakrájený česnek. Podáváme spolu se slezskou klobásou z vývaru nasekanými houbami (na talíř je možné přímo vložit čtvrtky vajec nebo polévku ozdobíme lehce do zlatova osmaženou cibulkou). Na stůl podáváme se samostatně uvařenými bramborami.

KULTURNÍ A SPORTOVNÍ PŘEHLED**Listopad 2012**

neděle 18. 11. 2012 od 18:00
**MEZIMĚSTSKÉ DIVADELNÍ HRY:
CHARLEYOVA TETA**
Meziměstí u Broumova.

neděle 18. 11. 2012 od 18:00
**MÓDNÍ PŘEHLEDKA BAOBAB
FASHION SHOW**
Místní i profesionální modelky
nebo zpěvačka Marcela Březinová.
Sál Pellyho domu v Polici nad Metují.

úterý 20. 11. 2012 od 19:00
JMENUJI SE OLIVER TATE – KINO
Kollárovo divadlo Police nad Metují.

pátek 23. 11. 2012 od 19:00
**NA ÚTĚKU – DIVADLO UNGELT
PRAHA**
Kollárovo divadlo Police nad Metují.

sobota 24. 11. 2012 od 09:30
CVIČENÍ S OLGOU ŠÍPKOVOU
Dvouhodinový program – aerobik,
formování těla.
Sál Pellyho domu v Polici nad Metují.

sobota 24. 11. 2012 od 15:00
**MEZIMĚSTSKÉ DIVADELNÍ HRY:
O LÍNĚM PRINCI**
Meziměstí u Broumova.

neděle 25. 11. 2012 od 08:00
EXKURZE PO STOPÁCH ZVĚŘE
Okolí Teplic nad Metují.

úterý 27. 11. 2012 od 19:00
LAPONSKEM ZA POLÁRNÍ KRUH
Živě komentovaná projekce
o putování ekologů poslední evropskou
divočinou.

Prosinec 2012

sobota 1. 12. 2012
PLES LYŽAŘŮ
Sál Pellyho domu
v Polici nad Metují.
1. 12. 2012 8:00 hod.
**FOTBALOVÝ TURNAJ
HAFNARFJORDUR CUP
V MALÉ KOPANĚ**
Sportcentrum Teplice nad Metují

neděle 2. 12. 2012
PRVNÍ ADVENTNÍ NEDĚLE
Masarykovo náměstí Police nad Metují.

neděle 2. 12. 2012
**ROZSVÍCENÍ VÁNOČNÍHO STROMEČKU
JAK JEŽÍŠEK PŘIŠEL NA SVĚT**
Pořad o narození Ježíška.
KONCERT Q BRASS
Mírové náměstí Broumov.

2. 12. 2012
**ZPÍVÁNÍ U BETLÉMA + ROZSVÍCENÍ
STROMEČKU A VYPOUŠTĚNÍ
LAMPIONŮ**
Teplice nad Metují – u betléma od 17:00
hod.

2. 12. – 4. 12. 2012
ZIMNÍ TÁBOŘENÍ NA HVĚZDĚ
Hvězda v Broumovských stěnách.

3. 12. 2012 – 06. 01. 2013
VÁNOČNÍ VÝSTAVA
Informační centrum Teplice nad Metují

6. 12. 2012
**MILAN SCHELINGER A BAND
– KONCERT PÍSNÍ JIŘÍHO
SCHELINGERA**
Teplice nad Metují kino od 19:00 hod.

neděle 9. 12. 2012
**ADVENTNÍ KONCERT: BOHUŠ
MATUŠ A MICHAELA DOLINOVÁ**
Kostel Nanebevzetí Panny Marie
v Polici nad Metují.

neděle 9. 12. 2012
**DRUHÁ ADVENTNÍ NEDĚLE –
MIKULÁŠSKÁ NADÍLKA**
Hudební večer v městském divadle –
Jan Holec. Městské divadlo Broumov.

středa 12. 12. 2012 od 18:00
ADVENTNÍ KONCERT ZUŠ
Kollárovo divadlo Police nad Metují.

čtvrtek 13. 12. 2012 od 14:30
VÁNOČNÍ LADĚNÍ
Kostelní náměstí v Broumově.

sobota 15. 12. 2012
DEN S MUZEEM MERKUR
Sál Pellyho domu v Polici nad Metují.

sobota 15. 12. 2012 od 20:00
**VÁNOČNÍ KONCERT ORCHESTRU
VÁCLAVA HYBŠE 2012**
Účinkují: Orchestr Václava Hybše,
Pavla Břínková a další...
Kollárovo divadlo Police nad Metují.

sobota 15. a 22. 12. 2012
VÁNOČNÍ TRHY
Masarykovo náměstí Police nad Metují.

neděle 16. 12. 2012
TŘETÍ ADVENTNÍ NEDĚLE
Adventní trhy v broumovském klášteře
a adventní koncert v kostele sv. Vojtěcha.
Areál broumovského klášteřa.

neděle 16. 12. 2012
PĚVECKÝ KONCERT PŘI SVÍČKÁCH
Kostel sv. Ducha v Broumově.

16. 12. 2012 15.00 hod.
ADVENTNÍ KONCERT
Kostel Nejsvětější Trojice ve Zdoňově

úterý 18. 12. 2012 od 15:00
**DOBA LEDOVÁ 4: ZEMĚ V POHYBU
– KINO**
Kollárovo divadlo Police nad Metují.

čtvrtek 20. 12. 2012
VÁNOČNÍ KONCERT ZUŠ
Kostel sv. Petra a Pavla v Broumově.

pátek 21. 12. 2012 od 18:00
**ČESKÁ MŠE VÁNOČNÍ
„HEJ MISTŘE“**
Kollárovo divadlo Police nad Metují.

sobota 22. 12. 2012 od 17:00
**JAKUB JAN RYBA: ČESKÁ MŠE
VÁNOČNÍ**
Kostel Povýšení sv. Kříže v Adršpachu

neděle 23. 12. 2012
PŘEDVÁNOČNÍ VYTRUBOVÁNÍ
Masarykovo náměstí Police nad Metují.

neděle 23. 12. 2012 od 16:00
**ADVENTNÍ KONCERT – T. O. P.
DREAM COMPANY**
Funky – soulová kapela z Prahy.
Konferenční sál IC Broumov.

26. 12. 2012
**ŠTĚPÁNSKÝ TURNAJ – TRADIČNÍ
VÁNOČNÍ TURNAJ SMÍŠENÝCH
DRUŽSTEV VE VOLEJBALE**
Sportcentrum Teplice nad Metují

čtvrtek 27. 12. 2012 od 19:00
MANON LESCAUT
Městské divadlo Broumov.

pondělí 31. 12. 2012
SILVESTROVSKÉJ VEJŠLAP
Suchý důl – Čertovka.

31. 12. 2012
SILVESTROVSKÝ VEJŠLAP
Teplice nad Metují – sraz u nákupního
střediska v 10:00 hod.

Rok 2013

2. 1. – 10. 1. 2013
TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA

neděle 6. 1. 2012
**NOVOROČNÍ KONCERT POLICKÉHO
SYMFONICKÉHO ORCHESTRU**
Kollárovo divadlo Police nad Metují.

neděle 6. 1. 2013
PRŮVOD TŘÍ KRÁLŮ
Herecké ztvárnění biblického příběhu.
Mírové náměstí Broumov.

sobota 19. 1. 2013
DŘEVORUBEC ROKU 2013
Tradiční sportovní akce na louce
v Adršpachu.

19. 1. – 20. 1. 2013
**ZÁVODY PSÍCH SPŘEŽENÍ
NA JANOVÍČKÁCH**
11. ročník musherských závodů
na Janovičkách.

26. 1. 2012
**FOTBALOVÝ TURNAJ MISTRŮ
EVROPY VE FOTBALE NAD 35 LET**
Sportcentrum Teplice nad Metují

středa 30. 1. 2013
**HRA O MANŽELSTVÍ – DIVADLO
UNGELT PRAHA**
V hlavní roli Jiří Schmitzer a Chantal
Poullain.
Kollárovo divadlo v Polici nad Metují.

únor 2013
**PŘEJEZD JAVOŘÍCH HOR –
MEMORIÁL EMERICH RATHA**
Turistická akce se každoročně koná
k uctění památky vynikajícího sportovce
Emericha Ratha.

4. 3. 2013 – 5. 4. 2013
VELIKONOČNÍ VÝSTAVA
Informační centrum Teplice nad Metují

21. 3. – 24. 3. 2012
FESTIVAL JEDEN SVĚT
Kollárovo divadlo
Police nad Metují.

14. 4. 2013
**APRÍLOVÁ OSMÍČKA MTB – VEŘEJNÝ
ZÁVOD HORSKÝCH KOL V X-COUNTRY**
Teplice nad Metují

Podrobnější
informace naleznete
na webových
stránkách:

Vydává SDMB – Společnost pro destinační management Broumova (APRB o. s.), náklad 2 000 ks. Odpovědný redaktor: Markéta Hanušová. Redakční rada: Markéta Hanušová, Martina Tauchmanová, Petr Köppl, Lucie Lesáková, Lenka Slavíková. Fotografie: Oldřich Jenka (str. 1, 2.), Miloš Kaválek (mapa běžeckých tratí), TIC Teplice nad Metují (str. 4, 10, 18), archiv Ski areál Kamenec (str. 6), archiv lyžařských vleků Radvanice (str. 6), Zasadilovi (str. 7), Petr Kuna (str. 8), Aleš Hájek (str. 9), archiv obec Suchý důl (str. 12), archiv Důl Jan Šverna o. p. s. (str. 13), Správa státního zámku v Náchodě (str. 14), archiv Asociace regionálního značení (str. 15), archiv město Broumov (str. 16), archiv Římskokatolické církve Police nad Metují (str. 17), Jan Flieger (str. 20), Jiří Malík (2). SDMB byla založena z iniciativ měst Broumov, Meziměstí, Teplice nad Metují, Podnikatelského klubu Broumova a Agentury pro rozvoj Broumova pro péči o strategický rozvoj cestovního ruchu v roce 2009. Grafický koncept Pavel Helísek, DTP a zlom Helis s. r. o..

**Vyrobeno
ve spolupráci**

Projekt je spolufinancován
Evropskou unií z Evropského fondu
pro regionální rozvoj

Pozvánka na významné kulturní a sportovní akce 2013

Vydáte-li se na Broumovsko během letní turistické sezóny, můžete při svém putování objevovat nejen malebnou přírodu a architektonické barokní skvosty. Upravované pěší i cyklistické trasy Vás zvou ke krásným výletům v přírodě Javořích hor, Broumovských stěn nebo Adršpaško-teplických skalách. V létě ožívá Broumovsko také pestrou nabídkou tradičních kulturních a sportovních akcí.

Mezi nejvýznamnější kulturní akce regionu patří festival Za poklady Broumvska, Mezinárodní horolezecký festival v Teplicích nad Metují, divadelní festival Jiráskův Hroňov nebo Malé letní divadlení, divadelní festival konaný na nádvoří broumovského kláštera. Nejen pro milovníky klasické hudby jsou vyhrazeny letní sobotní podvečery, kdy se v barokních kostelích Broumvska koná hudební festival Za poklady Broumvska. V roce 2013 se uskuteční 8. ročník festivalu. Bude probíhat ve dnech 29. června – 31. srpna 2013. Věnován bude baroku a zejména benediktinům, od jejichž příchodu na Broumovsko uplyne příští rok 800 let. V programu návštěvníci naleznou mimo jiné jméno sopranistky Kateřiny Šmídové, která zpívala v roce 2010 v Božanově po boku Štefana Margity v pátém festivalovém ročníku, vrátí se Julie Svěčená, která vystoupí v triu společně s klarinetistou Liborem Suchým a klavíristou Matyášem Novákem, vítězem prvního ročníku soutěže Broumovská klávesa. Na jubilejní 30. ročník oblíbeného Mezinárodního filmového festivalu v Teplicích nad Metují se příznivci mohou těšit ve dnech 22. srpna – 25. srpna 2013. Na všechny čeká přehlídka kvalitních soutěžních filmů i pestrý doprovodný program, který je připraven během celého víkendu.

Vyznavači sportovních aktivit si přijdou na své během závody MTB Trilogie Broumovsko, Rallye Sudety nebo Okolo Broumva. Horkou novinkou v nabídce cyklistických závodů regionu je etapový závod horských kol nesoucí název MTB Trilogie Broumovsko. Jedná se o hvězdicový etapový závod horských kol, který se uskuteční ve dnech 3. července – 7. července 2013 v Teplicích nad Metují. Závod se skládá z prologu a tří etap, které mají název

Jestřebí hory, Broumovské stěny a Vraní hory. Účastníci během nich ujedou přes 200 km a nastoupají přes 7 700 metrů. Jeden z nejstarších, nejtěžších, nejdelších a nejobávanějších cyklomaratonů u nás – závod Rallye Sudety – měřící 110 km se v roce 2013 bude konat 7. září.

Region nabízí mnoho dalších zajímavých akcí, kterých se mohou návštěvníci i místní zúčastnit: rockové festivaly (Teplická rocková noc, Broumovská kytara), turistické pochody (Polický vandr, Pochod hvězdeckým pohorím) nebo třeba slavnost Vinum et cetera – zahájení turistické sezóny spojené s veřejnou ochutnávkou vín.

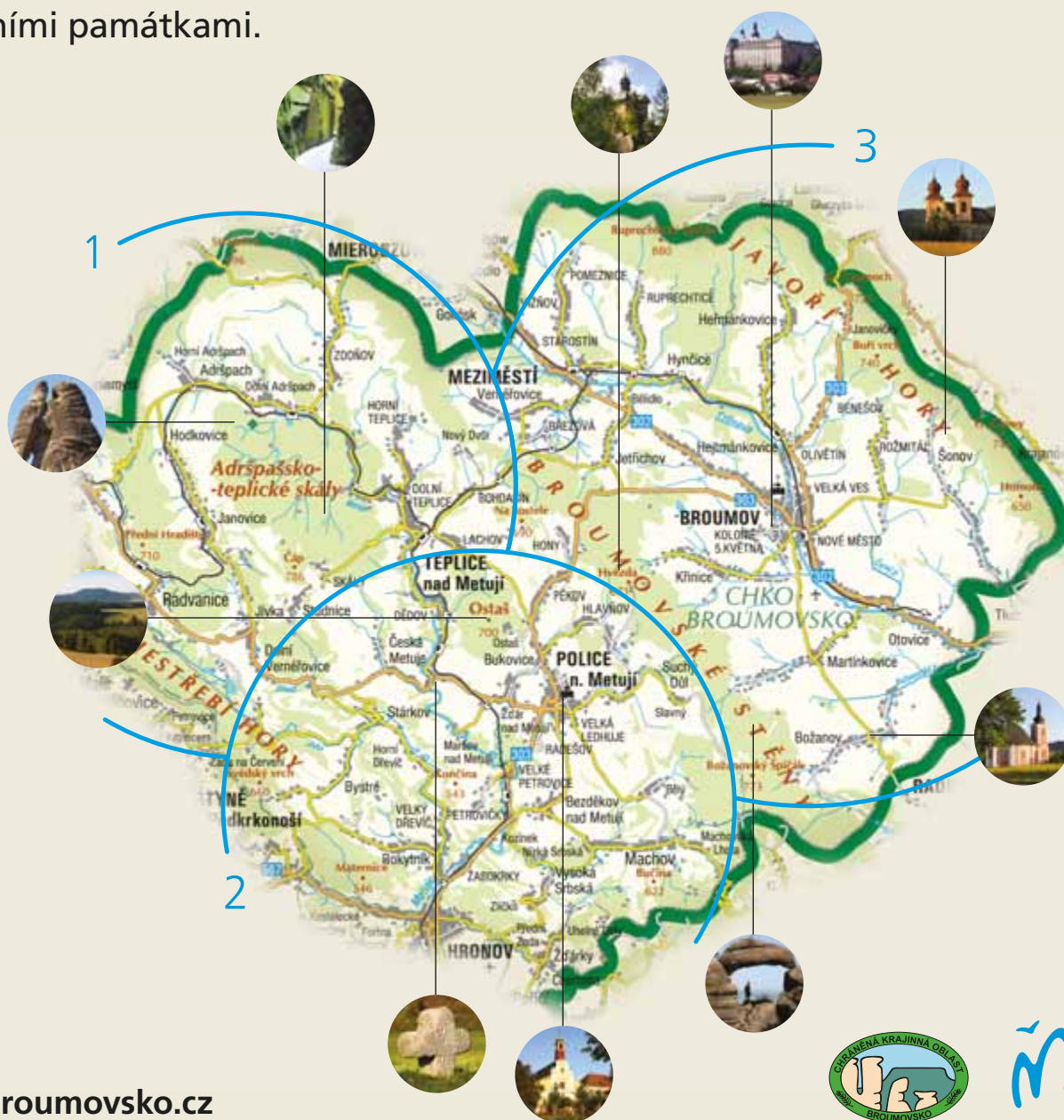
Adrenalinovým zážitkem se pro každého stane návštěva lanového centra (Janovičky, Adršpach), vyhlídkový let ve větroni nebo v ultralehkém letadle (letiště Martínkovi-

ce), paragliding na Ruprechtickém Špičáku či horolezení v některém skalním městě. Broumovsko zve k návštěvě. Přijďte si vychutnat nevšední zážitky v nevšední krajině.

REGION BROUMOVSKO

Navštivte romantická skalnatá zákoutí **Teplicko-adršpašska (1)**, malebná údolí a příkré svahy **Policka (2)** či tichou **Broumovskou kotlinu (3)** s mnoha unikátními barokními památkami.

www.broumovsko.cz

REGION
BROUMOVSKO
CZECH REPUBLIC

Informační centrum
Broumov

Internet:
www.broumov-mesto.cz

Telefon:
491 524 168

Informační centrum
Police nad Metují

Internet:
www.policko.cz

Telefon:
491 421 501

Informační centrum
Teplice nad Metují

Internet:
www.teplickeskalys.com

Telefon:
491 581 197

Informační centrum
Adršpach

Internet:
www.skalyadrspach.cz

Telefon:
491 586 012

www.broumovsko.cz